

Վիճակագրական հավելված

Հավելվածների համարակալումը կատարված է ըստ գլուխների համարակալման:

Առանձին դեպքերում բաղադրիչների գումարի և արդյունքի միջև աննշան տարբերությունները բացատրվում են տվյալների կլորացմամբ:

Հավելված 1

Աղյուսակ A 1.1 Հայաստան. Բնակչության բնական շարժի ցուցանիշները, ամուսնությունները և ամուսնալուծությունները ըստ ՀՀ մարզերի և ք. Երևանի, 2015թ.

	Մշտական բնակչության թվաքանակը տարեվերջին, հազ.մարդ			Ծնունդ			Մահ			Ամուսնություն	Ամուսնալուծություն
	Ընդամենը	արական	իգական	Ընդամենը	արական	իգական	Ընդամենը	արական	իգական		
ՀՀ	2 998.6	1 429.1	1 569.5	41 763.0	22 133.0	19 630.0	27 878.0	14 302.0	13 576.0	17 603.0	3 670.0
Ք. Երևան	1 073.7	496.7	577.0	15 979.0	8 412.0	7 567.0	9 264.0	4 769.0	4 495.0	6 909.0	1 512.0
Արագածոտն	129.8	64.4	65.4	1 797.0	953.0	844.0	1 186.0	591.0	595.0	758.0	171.0
Արարատ	258.9	125.7	133.2	3 752.0	2 018.0	1 734.0	2 238.0	1 138.0	1 100.0	1 418.0	273.0
Արմավիր	266.6	130.1	136.5	3 461.0	1 836.0	1 625.0	2 309.0	1 167.0	1 142.0	1 560.0	253.0
Գեղարքունիք	231.8	116.5	115.3	3 159.0	1 740.0	1 419.0	1 839.0	967.0	872.0	1 135.0	145.0
Լոռի	225.0	104.7	120.3	3 083.0	1 618.0	1 465.0	2 832.0	1 429.0	1 403.0	1 270.0	480.0
Կոտայք	253.9	122.5	131.4	3 605.0	1 932.0	1 673.0	2 350.0	1 236.0	1 114.0	1 615.0	316.0
Շիրակ	243.2	115.5	127.7	3 492.0	1 828.0	1 664.0	2 613.0	1 311.0	1 302.0	1 278.0	262.0
Սյունիք	139.4	68.2	71.2	1 421.0	737.0	684.0	1 284.0	674.0	610.0	690.0	146.0
Վայոց ձոր	50.8	24.7	26.1	594.0	287.0	307.0	543.0	277.0	266.0	351.0	50.0
Տավուշ	125.5	60.1	65.4	1 420.0	772.0	648.0	1 420.0	743.0	677.0	619.0	62.0

Աղբյուրը. ՀՀ ՍՎՄ

Հավելված 2

Աղյուսակ A3.1. Հայաստան. Աղքատության ցուցանիշները 2008 և 2015թթ.-ին
(ստանդարտ սխալները փակագծերում)

(տոկոսներով)

	2008թ.			2015թ.		
	ծայրահեղ աղքատ (%)	աղքատ (%)	Աղքատների %-ը ընդհանուր առկա բնակչության մեջ	ծայրահեղ աղքատ (%)	աղքատ (%)	Աղքատների %-ը ընդհանուր առկա բնակչության մեջ
Քաղաքային բնակավայրեր	1.9 (0.3)	27.6 (0.9)	64.9	2.2 (0.4)	29.4 (0.8)	62.2
ք.երևան	1.1 (0.4)	20.1 (1.4)	33.9	2.0 (0.5)	25.0 (1.7)	32.7
Այլ քաղաքներ	2.8 (0.4)	35.8 (1.1)	31.0	2.4 (0.6)	34.4 (1.3)	29.5
Գյուղական բնակավայրեր	1.2 (0.4)	27.5 (1.4)	35.1	1.7 (0.4)	30.4 (0.8)	37.8
Ընդամենը	1.6 (0.2)	27.6 (0.8)	100	2.0 (0.2)	29.8 (0.5)	100

Աղբյուրը. *SSY ԱՀ 2008 և 2015թթ.*

Նշում. Սպառումը գնահատվել է մեկ չափահաս անձի հաշվով: Աղքատության ցուցանիշները հաշվարկվել են օգտագործելով 2009թ.-ի նվազագույն պարենային զամբյուղը և 2009թ.-ին գնահատված ոչ պարենային ապրանքների մասնաբաժինը: Աղքատության գծերը ճշգրտվել են գնաճը հաշվի առած: Ստանդարտ սխալները ճշգրտվել են ըստ ընտրանքի սկզբնական միավորների:

Աղյուսակ A3.2. Հայաստան. Մեկ չափահաս անձին համարժեք ամսական սպառումն ըստ դեցիլային խմբերի, 2008 և 2015թթ.-ին դրամ, 2008թ. միջին տարեկան գներով

(տոկոսներով)

Դեցիլային խմբեր	2008թ.		2015թ.		Սպառման միջին տարեկան փոփոխությունը 2008-2015թթ., %
	Մասնաբաժինն ընդամենը սպառման մեջ	Միջին սպառում	Մասնաբաժինն ընդամենը սպառման մեջ	Միջին սպառում	
1-ամենա աղքատ	4.8	20 462	4.3	20 454	-0.4
2	5.9	25 200	5.6	26 367	0.6
3	6.7	28 907	6.1	28 944	0.0
4	7.6	32 524	7.4	35 340	1.5
5	8.4	36 311	8.3	39 584	1.3
6	9.4	40 213	9.2	43 840	1.3
7	10.5	44 839	10.2	48 487	1.2
8	11.9	50 663	11.3	53 987	0.9
9	13.9	59 478	13.0	62 054	0.6
10-հարուստ	20.9	90 123	24.6	117 105	5.5
Միջինը	100	42 870	100	47 620	2.9

Աղբյուրը. *SSY ԱՀ 2008 և 2015թթ.*

Աղյուսակ A3.3. Հայաստան. Աղքատության հիմնական ցուցանիշներն ըստ մարզերի և ք. Երևանի, 2008 և 2015 թթ. (ստանդարտ սխալները փակագծերում) [95% վստահության միջակայք ձևավոր փակագծերով]

(տոկոսներով)

	2008թ.		Աղքատ		2015թ.		%-ն աղքատների մեջ	%-ն ընդհանուր առկա բնակչության մեջ		
	Ծայրահեղ աղքատ				Ծայրահեղ աղքատ	Աղքատ				
ք. Երևան	1.1 {0.3 ; 1.9}	(0.4)	20.1 {17.3 ; 22.9}	(1.4)	2.0 {0.7 ; 3.2}	(0.5)	25.0 {21.1 ; 28.8}	(1.7)	27.4	32.7
Արագածոտն	0.5 {-0.3 ; 1.3}	(0.4)	20.3 {13.9 ; 26.7}	(3.2)	0.4 {-0.2 ; 1.0}	(0.3)	16.1 {13.0 ; 19.3}	(1.4)	2.1	3.9
Արարատ	1.6 {0.2 ; 3.0}	(0.7)	31.3 {25.5 ; 37.1}	(2.9)	1.3 {-0.1 ; 2.7}	(0.6)	27.3 {23.4 ; 31.2}	(1.7)	8.1	8.8
Արմավիր	0.7 {0.1 ; 1.3}	(0.3)	24.5 {19.7 ; 29.3}	(2.4)	2.1 {-0.8 ; 5.1}	(1.3)	29.6 {23.8 ; 35.3}	(2.5)	9.2	9.3
Գեղարքունիք	0.4 {0.2 ; 0.6}	(0.1)	32 {25.8 ; 38.2}	(3.1)	1.3 {-0.6 ; 3.2}	(0.8)	32.1 {26.0 ; 38.2}	(2.6)	7.4	6.8
Լոռի	2.8 {1.2 ; 4.4}	(0.8)	34.2 {29.2 ; 39.2}	(2.5)	2.8 {0.3 ; 5.3}	(1.1)	36.2 {30.1 ; 42.3}	(2.6)	11.5	9.5
Կոտայք	2.1 {0.7 ; 3.5}	(0.7)	39.5 {34.7 ; 44.3}	(2.4)	2.3 {0.5 ; 4.1}	(0.8)	35.9 {29.8 ; 42.1}	(2.7)	12.2	10.1
Շիրակ	4.6 {2.0 ; 7.2}	(1.3)	42.4 {37.2 ; 47.6}	(2.6)	3.9 {1.2 ; 6.7}	(1.2)	45.3 {41.4 ; 49.2}	(1.7)	11.8	7.7
Սյունիք	1.3 {0.5 ; 2.1}	(0.4)	20.3 {14.3 ; 26.3}	(3.0)	0.7 {-0.5 ; 1.8}	(0.5)	24.5 {16.4 ; 32.6}	(3.5)	3.7	4.5
Վայոց Ձոր	1.9 {0.1 ; 3.7}	(0.9)	21.1 {14.9 ; 27.3}	(3.1)	1.0 {-0.6 ; 2.7}	(0.7)	16.9 {9.0 ; 24.8}	(3.4)	1.1	2.0
Տավուշ	1.7 {0.3 ; 3.1}	(0.7)	23.2 {18.0 ; 28.4}	(2.6)	2.0 {0.1 ; 3.9}	(0.8)	35.3 {28.2 ; 42.4}	(3.1)	5.5	4.7
Ընդամենը	1.6 {1.2 ; 2.0}	(0.2)	27.6 {26.0 ; 29.2}	(0.8)	2.0 {1.4 ; 2.5}	(0.2)	29.8 {28.6 ; 31.0}	(0.5)	100	100

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2008 և 2015 թթ

Աղյուսակ A3.4. Հայաստան. Աղքատությունն ըստ սպառման և եկամտի ցուցանիշների. (ըստ ընդհանուր համակցության) 2015թ.

(տոկոսներով)

	Սպառման ցուցանիշով ոչ աղքատներ	Սպառման ցուցանիշով աղքատներ	Ընդամենը
Ծայրահեղ աղքատներ, ծայրահեղ (պարենային) աղքատության գիծ = 24 109 դրամ			
Եկամտի ցուցանիշով ոչ աղքատներ	92.1	1.4	93.5
Եկամտի ցուցանիշով աղքատներ	5.9	0.6	6.5
Ընդամենը	98.0	2.0	100
Աղքատներ, ընդհանուր աղքատության գիծ = 41 698 դրամ			
Եկամտի ցուցանիշով ոչ աղքատներ	56.6	19.0	75.6
Եկամտի ցուցանիշով աղքատներ	13.6	10.8	24.4
Ընդամենը	70.2	29.8	100

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2015թ.

Աղյուսակ A3.5. Միաժամանակ և սպառման և եկամտի ցուցանիշներով աղքատները և ծայրահեղ աղքատները 2008 - 2015 թթ.

(տոկոսներով)

	2008թ.	2009թ.	2010թ.	2011թ.	2012թ.	2013թ.	2014թ.	2015թ.
Ծայրահեղ աղքատներ	0.6	1.2	1.1	1.2	0.6	0.6	0.7	0.6
Աղքատներ	14.3	16.6	17.7	16.0	14.2	14.2	11.6	10.8

Աղբյուրը. SSԿԱՀ 2008-2015 թթ.

Աղյուսակ A3.6. Հայաստան. Աղքատության մակարդակը Հայաստանում 1996-2015 թթ.-ին ըստ ՀՏ երեք մեթոդաբանության

(տոկոսներով)

	1996թ. մեթոդաբանությամբ		2004թ. մեթոդաբանությամբ		2009թ. մեթոդաբանությամբ	
	աղքատ	ծայրահեղ աղքատ	աղքատ	ծայրահեղ աղքատ	աղքատ	ծայրահեղ աղքատ
1996	54.7*	27.7*
1998/99	55.1	22.9	56.1	21.0
2001	50.9	16.0
2002	49.7	13.1
2003	42.9	7.4
2004	39.0	7.2	34.6	6.4	53.5	4.4
2005	X	X	29.8	4.6	40.1	3.3
2006	X	X	26.5	4.1	30.2	2.3
2007	X	X	25.0	3.8	26.4	2.0
2008	X	X	23.5	3.1	27.6	1.6
2009	X	X	28.7	5.2	34.1	3.6
2010	X	X	28.9	5.3	35.8	3.0
2011	X	X	25.4	5.2	35.0	3.7
2012	X	X	21.1	3.5	32.4	2.8
2013	X	X	18.1	3.2	32.0	2.7
2014	X	X	18.1	3.3	30.0	2.3
2015			21.8	4.0	29.8	2.0

*) 1996թ. տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտությունն անց է կացվել մեկ ամսվա ընթացքում, այնուհետև 1998/99թ.-ին և սկսած 2001թ.-ից այն իրականացվում է տարեկան պարբերականությամբ: 1996թ.-2003թթ. հետազոտությունների տվյալները տարածված չեն գլխավոր համակցության վրա:

Աղյուսակ A3.7. Հայաստան. Աղքատության մակարդակի փոփոխության բաժանումը սպառման աճի և բաշխվածության բաղադրիչների 2008-2015թթ. ընթացքում (միջին արժեքներ)

	Ընդամենը	Քաղաքային բնակավայրեր	ք. Երևան	Այլ քաղաքներ	Գյուղական բնակավայրեր
Ծայրահեղ աղքատներ					
Աղքատության մակարդակի տոկոսային փոփոխությունը	0.36	0.28	0.90	-0.39	0.55
Սպառման բաղադրիչ	-7.70	-9.50	-11.50	-8.39	-4.80
Վերաբաշխման բաղադրիչ	8.06	9.78	12.40	8.00	5.35
Աղքատներ					
Աղքատության մակարդակի տոկոսային փոփոխությունը	2.24	1.82	4.90	-1.46	2.93
Սպառման բաղադրիչ	-27.69	-28.35	-25.96	-29.31	-25.25
Վերաբաշխման բաղադրիչ	29.93	30.17	30.86	27.85	28.18

Աղբյուրը. SSՀԱՀ 2008 – 2015թթ.

Լշում. 2008-2015թթ. ընթացքում աղքատության մակարդակի փոփոխությունը կարելի է բացատրել միջին սպառման մակարդակի և սպառման բաշխվածության փոփոխությամբ: Աղքատության մակարդակի փոփոխության բաժանումը սպառման աճի և բաշխվածության բաղադրիչների (ըստ Դատտի և Ռավալիոնիի կողմից մշակված մեթոդաբանության, 1992թ.) թույլ է տալիս բացատրել, թե ինչպիսին կլինեն սպառման աճի (անկման) ազդեցությունն աղքատության մակարդակի վրա, եթե անհավասարությունը մնար անփոփոխ և հակառակը: 2008-2015թթ.-ի ընթացքում Հայաստանում աղքատության ընդհանուր մակարդակի 2.24 տոկոսային կետով աճը պայմանավորված է և՛ սպառման, և՛ վերաբաշխման բաղադրիչների ներգործությամբ: Այսպես՝ այն դեպքում, երբ առաջին բաղադրիչի՝ սպառման միջին մակարդակի աճը հանգեցրել է աղքատության մակարդակի 27.69 տոկոսային կետով անկմանը, ապա երկրորդ բաղադրիչի՝ վերաբաշխման հիմքում ընկած անհավասարության ցուցանիշի աճը հանգեցրել է աղքատության մակարդակի 29.93 տոկոսային կետով աճի: Այլ կերպ ասած, եթե Հայաստանի բոլոր տնային տնտեսությունների սպառման մակարդակն աճեր միննույն արագությամբ, ապա 2008թ. համեմատ աղքատությունը 2015թ. կնվազեր 27.69 տոկոսային կետով: Փոխարենը, աղքատ տնային տնտեսությունների սպառման ավելի դանդաղ աճի ժամանակի ընթացքում աճի տեմպերի անհավասարության հետևանքով, աղքատության մակարդակը նվազեց ընդամենը 2.24 տոկոսային կետով: Այսպիսով, երկու բաղադրիչները համատեղ առաջացրել են աղքատության մակարդակի բարձրացում: Տարածաշրջանային կտրվածքով դիտարկելիս ակնհայտ է, որ գյուղական վայրերում աղքատության ընդհանուր մակարդակի 2.93 տոկոսային կետով ավելացումը պայմանավորված է սպառման միջին մակարդակի աճով, որը բերել է աղքատության մակարդակի 25.25 տոկոսային կետով անկման, և անհավասարության ցուցանիշի աճով, որը հանգեցրել է աղքատության մակարդակի 28.18 տոկոսային կետով աճի:

**Աղյուսակ A3.8. Հայաստան. Մպատման դետերմինանտները, 2008 և 2015թթ.-ին,
 'Կախյալ փոփոխական' In (մեկ չափահասի հաշվով սպառումը)**

	2008թ. Լրիվ պայմաններ		2015թ. Լրիվ պայմաններ	
Տնային տնտեսության բնութագրիչներ				
0-5 տարիքային խումբ	-0.026	(0.010)**	-0.052	(0.010) ***
6-14 տարիքային խումբ	0.014	(0.008)*	-0.024	(0.016)
15-18 տարիքային խումբ	-0.052	(0.013)***	-0.083	(0.028)**
19-25 տարիքային խումբ	0.011	-0.009	-0.016	(0.017)
26-45 տարիքային խումբ	0.022	(0.008)**	0.023	(0.011)*
46-60 տարիքային խումբ		հենք		հենք
61+ տարիքային խումբ	-0.023	(0.012)*	0.018	(0.015)
Լո(տնային տնտեսության չափը)	-0.213	(0.022)***	-0.225	(0.042) ***
Տնային տնտեսության գլխավորի բնութագրիչները				
Գլխավորի տարիքը	-0.007	(0.003)*	0.009	(0.005)*
(Տարիքը) ²	0	(0.000)**	0	(0.000) *
Կին	-0.06	(0.010)***	-0.015	(0.012)
Հաշմանդամ	-0.027	(0.037)	-0.005	(0.04)
Տարրական կամ ցածր կրթություն, թերի միջնակարգ		հենք		հենք
Ընդհանուր միջնակարգ կրթություն	0.076	(0.013)***	0.019	(0.02)
Միջնակարգ մասնագիտական	0.261	(0.097)**	-0.08	(0.017)***
Բարձրագույն կրթություն	0.237	(0.013)***	0.19	(0.030)***
Վարձու աշխատող		հենք		հենք
Ինքնազբաղված	0.053	(0.027)*	-0.022	(0.024)
Այլ գործունեությամբ զբաղվող	0.044	(0.064)	-0.039	(0.076)
Գործազուրկ	-0.014	(0.021)	-0.027	(0.037)
Կենսաթոշակառու	0.048	(0.036)	0.026	(0.051)
Այլ ոչ մասնակից	0.019	(0.071)	0.533	(0.138)***
Տնային տնտեսության այլ բնութագրիչներ				
Միգրացիայում գտնվող անդամների առկայությունը	0.074	(0.018)***	0.156	(0.024)***
Արտասահմանից վերադարձած անդամների առկայությունը	0.079	(0.025)***	0.071	(0.027)**
Հայաստանի այլ մրնակալայրերից վերադարձած անդամների առկայությունը	0	0	0.014	(0.047)
Վարձու աշխատող անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում		հենք		հենք
Ինքնազբաղված անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.023	(0.024)	0.076	(0.033)**
Այլ գործունեությամբ զբաղվող անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.049	(0.076)	0.03	(0.074)
Գործազուրկ անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.244	(0.023)***	-0.197	(0.045)***
Կենսաթոշակառու անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	-0.283	(0.062)***	-0.145	(0.057)**
Այլ չզբաղված անդամների մասնաբաժինը տնային տնտեսությունում	0.094	(0.033)**	0.094	(0.091)
Ք.Երևան		հենք		հենք
Արագածոտն	-0.075	(0.020)***	-0.157	(0.020) ***
Արարատ	-0.148	(0.011)***	-0.071	(0.015)***
Արմավիր	-0.043	(0.015)**	-0.164	(0.019)***
Գեղարքունիք	-0.16	(0.016)***	-0.166	(0.022)***
Լոռի	-0.165	(0.011)***	-0.162	(0.012)***
Կոտայք	-0.196	(0.007)***	-0.141	(0.014)***
Շիրակ	-0.211	(0.007)***	-0.328	(0.012)***
Սյունիք	-0.022	(0.010)**	-0.216	(0.009)***
Վայոց ձոր	0.008	(0.015)	0.019	(0.016)
Տավուշ	-0.028	(0.014)*	-0.282	(0.015)***
Կոնստանտա	11.112		11.283	(0.155)***
Ճշգրտված R քառակուսի	0.235		0.2324	
Ադրատներ MSE	0.3724		0.4272	
Դիտարկումների թիվը	7294		5184	

Աղբյուրը. SS4 ԱՀ: 2008 և 2015թթ. տվյալները:
Նշում. հենք – համեմատվող կատեգորիա, * ցույց է տալիս 10% նշանակություն,
 ** ցույց է տալիս 5% նշանակություն; *** ցույց է տալիս 1% նշանակություն:

**Աղյուսակ A3.9. Հայաստան. Մպատման բաղադրիչներն ըստ քվինտիլային խմբերի և տարածաշրջանների, 2008 և 2015թթ.
(միջին հանրապետական գներով, դրամ, ամսական, մեկ չափահաս անձի հաշվով)**

	Ամենաաղքատ		2		3		4		5		Ընդամենը	
	2008	2015	2008	2015	2008	2015	2008	2015	2008	2015	2008	2015
Բոլոր տնային տնտեսությունները												
Սննդամթերք	16 056	17 354	19 096	22 263	21 703	27 984	25 238	31 614	30 461	38 090	22 512	27 461
Ոգելից խմիչքներ և ծխախոտ	762	996	1 234	1 598	1 537	2 155	2 050	2 713	2 733	3 433	1 663	2 179
Հագուստ և կոշիկեղեն	254	394	565	656	1 061	1 350	2 061	2 300	4 427	7 650	1 674	2 470
Կոմունալ, կապի (հեռագիր) ծախսեր	2 263	4 948	3 693	7 473	5 069	9 638	5 670	11 762	8 720	17 460	5 084	10 256
Տրանսպորտ	148	653	363	1 560	549	2 519	875	4 103	1 099	10 635	607	3 894
Կենցաղային ապրանքներ	737	532	1 357	753	2 281	984	3 624	1 264	8 378	1 888	3 276	1 084
Հանգիստ, մշակույթ	0	64	1	102	2	197	13	267	67	4 633	17	1 053
Կրթություն	144	21	778	107	1315	294	1943	666	4048	2108	1646	640
Առողջապահություն	12	830	154	1 608	259	2 407	687	3 905	6 133	20 462	1 449	5 843
Այլ ծառայություններ	324	615	586	908	983	1 315	1 472	2 160	2 839	5 389	1 232	2 077
Երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքների պայմանական հաշվարկային արժեքը	2 149	6 134	2 904	7 654	3 512	9 138	4 128	10 464	5 876	12 778	3 710	9 235
Միջին	22 849	32 541	30 730	44 682	38 270	57 981	47 760	71 218	74 782	12 4526	42 870	66 192
Բնամթերքային տեսքով ստացված սպառված սննդամթերք	2 478	2 855	2 909	3 320	3 529	4 384	4 691	4 124	4 541	4 645	3 630	3 866
ք.Երևան												
Սննդամթերք	14 847	14 674	17 411	19 309	19 810	24 637	22 448	27 882	28 426	36 342	21 670	26 429
Ոգելից խմիչքներ և ծխախոտ	976	1 462	1 469	2 216	1 725	2 606	2 483	3 119	2 747	3 577	2 018	2 764
Հագուստ և կոշիկեղեն	144	237	471	138	759	728	1 614	1 232	4 532	8 914	1 865	3 118
Կոմունալ, կապի (հեռագիր) ծախսեր	2 872	6 369	4 197	8 837	5 974	11 925	6 183	14 463	9 676	20 446	6 327	13 661
Տրանսպորտ	211	1 289	366	2 370	549	3 106	855	4 864	863	14 045	622	6 356
Կենցաղային ապրանքներ	730	521	1 462	647	2 597	851	3 895	1 043	9 088	1 567	4 245	1 023
Հանգիստ, մշակույթ	0	51	2	110	4	227	9	185	69	8 247	23	2 571
Կրթություն	247	10	966	69	1 630	601	2 482	1 381	4 844	3 212	2 405	1 375
Առողջապահություն	1	1 295	173	2 337	224	3 225	998	4 750	4 877	28 518	1 656	10 678
Այլ ծառայություններ	733	774	1 252	1 028	1 593	1 432	2 591	2 588	4 251	7 077	2 334	3 205
Երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքների պայմանական հաշվարկային արժեքը	2 524	5 644	3 075	7 297	3 493	8 576	4 164	10 044	6 216	12 221	4 195	9 319
Միջին	23 284	32 326	30 844	44 358	38 359	57 914	47 721	71 551	75 591	144 166	47 311	80 499
Բնամթերքային տեսքով ստացված սպառված սննդամթերք	791	625	573	756	736	925	1 540	1 097	2 075	2 989	1 263	1 506

	Ամենաաղքատ		2		3		4		5		Ընդամենը	
	2008	2015	2008	2015	2008	2015	2008	2015	2008	2015	2008	2015
Այլ քաղաքների տնային տնտեսություններ												
Սննդամթերք	15 654	17 602	18 871	22 411	21 914	28 196	25 275	32 743	30 302	38 718	21 318	27 103
Ոգելից խմիչքներ և ծխախոտ	726	632	1 208	1 160	1 413	1 627	1 729	2 202	2 598	3 070	1 408	1 642
Հագուստ և կոշիկներ	273	229	523	485	1 170	1 346	2 210	2 251	4 395	4 108	1 420	1 521
Կոմունալ, կապի (հեռագիր) ծախսեր	2 209	5 039	3 970	7 916	5 314	10 471	6 587	11 830	9 351	15 785	4 977	9 809
Տրանսպորտ	148	280	307	818	435	1 697	753	3 246	1 482	4 970	534	2 002
Կենցաղային ապրանքներ	774	539	1 412	713	2 045	940	3 360	1 198	8 778	1 844	2 756	994
Հանգիստ, մշակույթ	0	112	0	149	3	260	37	461	137	518	27	281
Կրթություն	145	40	804	167	1 275	225	2 262	384	4 238	1 729	1 460	443
Առողջապահություն	11	522	206	1 262	276	2 198	323	4 042	7 041	17 753	1 182	4 465
Այլ ծառայություններ	126	614	321	900	584	1 392	856	1 797	1 572	3 040	590	1 451
Երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքների պայմանական հաշվարկային արժեքը	2 194	6 648	2 986	8 046	3 607	9 494	4 556	10 860	6 245	13 773	3 623	9 484
Միջին	22 259	32 257	30 609	44 027	38 037	57 846	47 948	71 014	76 138	105 308	39 296	59 195
Բնամթերքային տեսքով ստացված սպառված սննդամթերք	962	1 039	1 052	1 492	1 392	1 808	1 503	2 116	2 529	2 792	1 382	1 783
Գյուղատնային տնտեսություններ												
Սննդամթերք	17 454	18 882	20 476	23 881	23 439	30 111	27 668	34 349	33 849	40 681	24 378	28 637
Ոգելից խմիչքներ և ծխախոտ	643	986	1 097	1 569	1 451	2 252	1 873	2 698	2 815	3 490	1 547	2 090
Հագուստ և կոշիկներ	313	627	673	1 089	1 273	1 777	2 358	3 354	4 282	8 468	1 715	2 650
Կոմունալ, կապի (հեռագիր) ծախսեր	1 870	3 959	3 070	6 337	3 946	7 434	4 636	9 134	6 699	13 554	3 982	7 654
Տրանսպորտ	100	544	418	1 649	644	2 748	970	4 004	1 186	9 449	657	3 239
Կենցաղային ապրանքներ	699	533	1 230	844	2 161	1 109	3 552	1 523	6 931	2 502	2 803	1 208
Հանգիստ, մշակույթ	0	34	0	62	0	129	2	205	11	1 725	2	339
Կրթություն	65	14	623	85	1 029	138	1 265	190	2 620	454	1 080	155
Առողջապահություն	21	778	87	1 445	280	2 009	647	2 999	7 463	8 351	1 486	2 727
Այլ ծառայություններ	211	514	353	843	677	1 175	857	2 016	1 532	4 405	704	1 589
Երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքների պայմանական հաշվարկային արժեքը	1 806	6 038	2 705	7 566	3 450	9 249	3 824	10 576	5 062	12 914	3 339	8 965
Միջին	23 184	32 909	30 732	45 370	38 351	58 131	47 652	71 048	72 451	105 993	41 691	59 253
Բնամթերքային տեսքով ստացված սպառված սննդամթերք	5 574	5 750	6 364	6 213	8 161	8 729	9 488	8 483	10 029	9 237	7 898	7 541

Աղբյուրը: ՏՏԿԱՀ 2008 և 2015

Աղյուսակ A3.10. Հայաստան: Եկամտի աղբյուրներն ըստ սպառման քվինտիլային խմբերի և բնակավայրերի, 2015թ.-ին (ըստ 2015թ. ընթացիկ գների, ամսական, դրամով, մեկ չափահաս անձին համարժեք)

Եկամտի աղբյուրներ	1	2	3	4	5	Ընդամենը
Բոլոր տնային տնտեսություններ						
Վարձու աշխատանքից	17 528	26 483	33 729	43 043	68 338	37 825
Ինքնագրադվածությունից	1 691	4 966	7 007	6 770	11 845	6 456
Գյուղատնտեսական գործունեությունից	8 484	12 368	13 197	12 356	11 605	11 602
Բարեկամներից տրանսֆերտներ	2 308	3 959	5 961	6 738	10 794	5 952
Սոցիալական տրանսֆերտներ	11 114	11 526	11 699	10 894	12 713	11 589
Կենսաթոշակներ	8 834	9 738	10 475	9 951	11 895	10 179
Այլ սոցիալական աջակցություն	46	148	113	139	248	139
Վաճառված անշարժ գույք	61	55	47	94	69	65
Վարձակալության տրված սեփականության դիմաց վարձավճարներից, տոկոսավճարներից	58	39	329	164	147	147
Այլ եկամուտ	1 557	2 033	2 883	2 679	3 072	2 445
Բնամթերային տեսքով եկամուտ	1 816	2 488	3 153	2 562	3 580	2 720
Միջին	44 617	63 917	78 006	85 300	122 163	78 803
Ք. Երևան						
Վարձու աշխատանքից	28 414	36 318	40 975	58 741	88 462	56 310
Ինքնագրադվածությունից	1 950	4 825	9 000	9 096	16 128	9 383
Գյուղատնտեսական գործունեությունից	286	508	655	576	2 410	1 081
Բարեկամներից տրանսֆերտներ	839	3 357	3 711	5 414	10 096	5 475
Սոցիալական տրանսֆերտներ	10 634	12 634	13 625	11 484	13 955	12 627
Կենսաթոշակներ	9 407	11 783	13 000	10 984	13 219	11 865
Այլ սոցիալական աջակցություն	45	250	240	246	425	267
Վաճառված անշարժ գույք	98	122	33	235	55	108
Վարձակալության տրված սեփականության դիմաց վարձավճարներից, տոկոսավճարներից	194	85	876	447	188	347
Այլ եկամուտ	1 251	738	2 893	1 557	2 034	1 753
Բնամթերային տեսքով եկամուտ	623	744	846	1 046	3 308	1 575
Միջին	44 289	59 331	72 614	88 597	136 637	88 659
Այլ քաղաքների տնային տնտեսություններ						
Վարձու աշխատանքից	18 583	28 459	39 675	41 908	57 169	35 751
Ինքնագրադվածությունից	2 525	5 608	7 542	5 020	7 435	5 519
Գյուղատնտեսական գործունեությունից	2 899	4 345	3 672	4 569	5 605	4 125
Բարեկամներից տրանսֆերտներ	3 911	5 055	8 032	9 617	14 909	7 862
Սոցիալական տրանսֆերտներ	12 041	12 262	11 374	11 968	12 981	12 086
Կենսաթոշակներ	9 364	9 929	10 103	10 553	11 644	10 232
Այլ սոցիալական աջակցություն	38	165	96	126	119	107
Վաճառված անշարժ գույք	108	75	0	30	116	65
Վարձակալության տրված սեփականության դիմաց վարձավճարներից, տոկոսավճարներից	22	56	261	19	181	105
Այլ եկամուտ	1 806	2 143	3 648	3 266	4 008	2 895
Բնամթերային տեսքով եկամուտ	763	1 045	1 185	1 083	1 839	1 147
Միջին	42 658	59 049	75 389	77 481	104 242	69 555
Գյուղաբնակ տնային տնտեսություններ						
Վարձու աշխատանքից	9 667	19 213	24 204	28 892	41 920	23 415
Ինքնագրադվածությունից	854	4 561	5 234	5 831	7 996	4 651
Գյուղատնտեսական գործունեությունից	18 251	25 423	29 092	29 294	33 354	26 573
Բարեկամներից տրանսֆերտներ	1 966	3 479	5 908	5 896	8 463	4 873
Սոցիալական տրանսֆերտներ	10 679	10 316	10 633	9 545	10 245	10 301

Եկամտի աղբյուրներ	1	2	3	4	5	Ընդամենը
Կենսաթոշակներ	8 038	8 395	9 034	8 525	9 732	8 675
Այլ սոցիալական աջակցություն	53	74	38	46	41	51
Վաճառված անշարժ գույք	0	0	94	5	53	29
Վարձակալության տրված սեփականության դիմաց վարձավճարներից, տոկոսավճարներից	0	0	6	0	44	8
Այլ եկամուտ	1 554	2 710	2 289	3 320	4 121	2 693
Բնամթերային տեսքով եկամուտ	3 431	4 608	6 244	5 090	5 585	4 943
Միջին	46 401	70 309	83 704	87 874	111 780	77 485

Աղբյուրը. *SSԿԱՀ 2015թ.*

Նշում *Եկամուտը սահմանվել է, որպես ընդամենը տնօրինվող եկամուտ: Եկամուտը հաշվարկվել է մեկ չափահաս անձին համարժեք:*

Հավելված 3

Աղյուսակ A6.1 Տնային տնտեսությունների մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական սպառողական ծախսերը 2008, 2014-2015թթ.-ին

(դրամ)

	Ընդամենը տնային տնտեսություններ			այդ թվում՝					
				քաղաքային բնակավայր			գյուղական բնակավայր		
	2008	2014	2015	2008	2014	2015	2008	2014	2015
Սպառողական ծախսեր	28 878	40 770	42 867	30 568	44 708	47 161	25 754	33885	35786
այդ թվում՝									
• սնունդ	14 984	18 635	18 705	15 086	18 891	19 014	14 794	18 188	18 197
• ոչ պարենային ապրանքների գնում	4 730	7 442	8 074	5 082	7 877	8 394	4 079	6 681	7 546
որից՝									
հագուստ, կոշիկ, կտոր	1 247	1 878	1 794	1 243	1 879	1 661	1 254	1 877	2 013
կահույք և կուլտուր-կենցաղային ապրանքներ	1 122	618	633	1 238	595	572	909	659	732
դեղորայք, բուժ. պարագաներ	536	1 630	1 883	635	1 998	2 274	354	988	1 239
շինարարական նյութեր	133	197	335	178	255	424	49	97	189
վառելիք	544	1 269	1 521	521	1 216	1 422	586	1 362	1 684
• պլոտիային խմիչքի գնում	227	244	237	218	237	222	243	254	263
• ծխախոտի գնում	1 019	1 404	1 414	1 094	1 470	1 470	882	1 290	1 320
• անձնական ծառայությունների վճար	7 918	13 045	14 437	9 088	16 233	18 061	5 756	7 472	8 460
այդ թվում՝ բնակ-կոմունալ ծառայություններ	2 635	5 518	5 689	3 052	6 609	6 856	1 865	3 610	3 765
որից վճարը՝ բնակմակերես	36	471	421	55	738	659	2	6	29
կոմունալ ծառայություն	2 599	5 047	5 268	2 997	5 872	6 197	1 863	3 604	3 736
ներառյալ՝ էլեկտրաէներգիա	1 031	2 108	2 464	1 144	2 325	2 889	821	1 730	1 764
գազ	1 254	2 457	2 275	1 351	2 930	2 622	1 075	1 629	1 702
փայտ	19	46	81	10	47	75	37	45	90
կենցաղային ծառայության վճար	46	117	143	52	167	167	36	31	104
որից հագուստի, կոշիկի վերանորոգում	4	4	3	5	7	5	3	1	1
մշակութային ծառայություններ	3	8	101	5	12	163	0	0	0
ուսման վճար	1 221	214	488	1 457	303	713	783	58	118
բուժօգնության վճար	1 035	1 035	2 659	1 029	1 357	3 745	1 048	473	868
բուժարանի վճար, ներառյալ հանգիստը	20	696	519	30	1 051	736	1	76	162
տրանսպորտային ծառայություններ	967	1 493	1 441	1 199	1 935	1 778	539	720	886
կապի ծառայություններ	1 404	2 342	2 393	1 553	2 625	2 656	1 129	1 847	1 959
խրավաբանական ծառայություններ	16	1 072	376	22	1 516	450	5	295	253

Աղբյուրը. SSYUՀ 2008, 2014-2015թթ

Աղյուսակ A 6.2. Տնային տնտեսությունների մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական սպառողական ծախսերն բաշխված ըստ դեցիլային խմբերի 2004-2015 թթ.-ին

(դրամ)

2004թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	19 251	5 740	8 535	10 436	12 289	14 154	16 288	18 950	22 638	28 763	54 713
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	10 797	4 214	6 090	7 480	8 543	9 428	10 437	11 693	13 425	15 853	20 815
ալկոհոլային խմիչք	163	21	38	63	53	85	120	146	211	275	614
ծխախոտ	808	296	399	531	652	732	801	866	1 090	1 157	1 560
ոչ պարենային ապրանքներ	2 787	492	872	929	1 315	1 623	2 030	2 634	3 092	4 696	10 180
ծառայություններ	4 696	717	1 136	1 433	1 726	2 286	2 900	3 611	4 820	6 782	21 544

2005թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	21 109	6 071	9 233	11 583	13 514	15 500	17 902	20 878	24 902	31 248	60 276
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	12 035	4 448	6 598	8 348	9 322	10 417	11 846	13 124	14 937	17 803	23 518
ալկոհոլային խմիչք	179	18	32	42	63	82	112	152	182	350	751
ծխախոտ	835	261	436	519	624	735	863	1 022	1 217	1 160	1 513
ոչ պարենային ապրանքներ	3 014	506	828	1 005	1 403	1 711	1 892	2 555	3 134	4 525	12 588
ծառայություններ	5 046	838	1 339	1 669	2 102	2 555	3 189	4 025	5 432	7 410	21 906

2006թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	23 276	7 321	10 878	13 239	15 249	17 561	20 117	23 319	27 457	34 187	63 377
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	13 149	5 318	7 852	9 182	10 199	11 631	12 867	14 068	15 884	18 434	26 031
ալկոհոլային խմիչք	210	18	34	62	73	114	131	214	258	356	842
ծխախոտ	953	283	463	564	783	839	1 013	1 125	1 326	1 373	1 759
ոչ պարենային ապրանքներ	3 250	515	917	1 284	1 501	2 184	2 327	2 934	3 652	5 337	11 837
ծառայություններ	5 714	1 187	1 612	2 147	2 693	2 793	3 779	4 978	6 337	8 687	22 908

2007թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	26 297	8 065	11 841	14 424	16 876	19 554	22 533	26 077	31 446	40 137	72 006
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	14 080	5 620	8 085	9 450	10 602	12 056	13 465	15 311	17 475	19 976	28 761
ալկոհոլային խմիչք	236	31	65	77	100	108	146	216	309	441	863
ծխախոտ	975	367	447	697	881	891	993	1 109	1 295	1 384	1 685
ոչ պարենային ապրանքներ	4 113	578	1 091	1 223	1 586	2 094	2 881	3 465	4 638	7 338	16 232
ծառայություններ	6 893	1 469	2 152	2 976	3 708	4 406	5 049	5 975	7 729	10 999	24 465

2008թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	28 878	9 132	13 434	16 316	19 398	22 536	25 824	29 585	35 254	44 165	73 124
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	14 984	6 153	8 906	10 250	11 710	12 967	14 766	16 371	18 520	20 882	29 911
ալկոհոլային խմիչք	227	37	50	64	121	142	138	176	318	370	850
ծխախոտ	1 019	408	540	721	796	1 054	983	1 044	1 361	1 405	1 884
ոչ պարենային ապրանքներ	4 730	670	1 110	1 535	2 156	2 727	3 607	4 720	5 850	8 413	16 508
ծառայություններ	7 918	1 864	2 828	3 747	4 615	5 645	6 330	7 274	9 206	13 095	24 571

2009թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	27 667	8 984	13 033	15 934	18 692	21 468	24 564	28 475	33 321	41 394	70 813
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	14 145	5 715	8 220	9 730	11 139	12 504	13 525	15 586	17 145	20 347	27 541
ալկոհոլային խմիչք	238	17	42	64	92	119	183	249	296	463	860
ծխախոտ	1 035	458	542	744	884	1 082	1 114	1 065	1 303	1 385	1 777
ոչ պարենային ապրանքներ	7 955	695	1 196	1 686	2 192	2 600	3 168	4 361	5 685	7 100	14 257
ծառայություններ	4 294	2 100	3 032	3 709	4 384	5 164	6 575	7 214	8 892	12 100	26 378

2010թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	28 646	9 478	13 371	16 177	18 680	21 544	24 759	28 260	33 515	42 086	77 560
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	14 844	6 124	8 495	9 962	11 338	12 753	14 197	15 611	18 382	21 942	29 672
ակոհոլային խմիչք	272	29	44	72	115	135	161	199	308	584	1 074
ծխախոտ	1 009	369	558	694	771	879	1 086	1 214	1 229	1 538	1 766
ոչ պարենային ապրանքներ	4 439	809	1 244	1 803	2 151	2 585	3 403	4 135	5 288	7 228	15 625
ծառայություններ	8 082	2 147	3 030	3 645	4 305	5 191	5 913	7 101	8 307	10 793	29 422

2011թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	32 585	10 677	15 154	18 419	21 344	24 404	27 803	32 088	37 591	47 385	90 979
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	17 184	6 716	9 530	11 373	12 935	14 302	16 590	18 630	21 150	25 115	35 486
ակոհոլային խմիչք	245	30	62	67	71	95	149	251	286	500	942
ծխախոտ	1 123	476	689	745	965	1 036	995	1 311	1 351	1 629	2 031
ոչ պարենային ապրանքներ	5 022	873	1 386	2 000	2 520	2 936	3 761	4 435	5 677	7 364	19 163
ծառայություններ	9 011	2 582	3 487	4 234	4 853	6 035	6 308	7 461	9 127	12 777	33 357

2012թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	34 832	11 506	16 502	19 897	23 215	26 757	30 488	35 006	41 039	51 231	93 472
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	16 970	7 276	9 734	11 495	13 081	14 616	16 330	18 550	20 957	24 713	33 820
ակոհոլային խմիչք	242	33	45	64	80	107	139	212	309	377	1 048
ծխախոտ	1 199	492	670	873	915	1 091	1 114	1 161	1 592	1 696	2 379
ոչ պարենային ապրանքներ	6 159	900	1 919	2 616	3 254	4 042	5 427	5 945	7 080	9 558	20 823
ծառայություններ	10 262	2 804	4 134	4 849	5 885	6 901	7 477	9 138	11 101	14 888	35 402

2013թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	36 787	11 929	17 537	21 034	24 460	27 881	31 930	37 021	43 789	54 399	97 905
այդ թվում՝											
աննդամթերք*	17 622	7 395	10 400	11 961	14 044	15 263	16 794	18 959	22 143	25 280	33 975
ակոհոլային խմիչք	235	22	57	75	82	108	115	155	339	444	953
ծխախոտ	1 289	566	777	1 032	1 071	1 140	1 456	1 614	1 463	1 686	2 088
ոչ պարենային ապրանքներ	6 568	1 037	2 042	2 954	3 553	4 701	5 491	6 355	8 038	11 639	19 872
ծառայություններ	11 073	2 908	4 260	5 013	5 711	6 669	8 070	9 939	11 806	15 350	41 017

2014թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	40 770	12 779	18 706	22 634	26 313	30 385	34 667	40 210	47 235	59 040	117 784
այդ թվում՝											
սննդամթերք*	18 635	7 660	10 738	12 995	14 729	16 114	17 986	20 085	22 813	27 096	36 137
ալկոհոլային խմիչք	244	23	52	82	88	85	174	210	280	429	1 012
ծխախոտ	1 404	441	834	822	1 014	1 288	1 371	1 708	1 729	1 817	3 018
ոչ պարենային ապրանքներ	7 442	1 340	2 458	3 124	3 854	4 847	6 104	7 578	9 104	11 790	24 222
ծառայություններ	13 045	3 315	4 624	5 611	6 628	8 051	9 032	10 629	13 309	17 908	53 395

2015թ.	Ընդամենը	Դեցիլային խմբերն ըստ սպառողական ծախսերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Սպառողական ծախսեր	42 867	13 675	19 450	23 516	27 492	31 964	36 770	42 349	49 757	60 993	122 641
այդ թվում՝											
սննդամթերք*	18 705	8 233	11 275	13 665	14 849	16 809	17 936	20 772	23 021	27 161	33 312
ալկոհոլային խմիչք	237	21	44	66	118	153	142	253	303	433	840
ծխախոտ	1 414	555	928	807	1 297	1 309	1 476	1 566	1 888	2 220	2 089
ոչ պարենային ապրանքներ	8 074	1 481	2 387	3 123	4 494	5 452	7 209	8 002	10 187	12 259	26 129
ծառայություններ	14 437	3 385	4 816	5 855	6 734	8 241	10 007	11 756	14 358	18 920	60 271

Աղբյուրը. ՏՏԿԱՀ 2004-2015թթ

*) ներառյալ սեփական արտադրության սննդամթերքի սպառման արժեքը

Հավելված 4

Աղյուսակ A9.1. Հայաստան. Կենսաթոշակառուների թվաքանակն ու կենսաթոշակի միջին չափն ըստ կենսաթոշակի տեսակի, 2015թ. տարեվերջ

	Կենսաթոշակառուների թվաքանակը, մարդ	Կենսաթոշակի միջին չափը, դրամ
Աշխատանքային	463 471	40 519.15
Զինծառայության հետ կապված	2 331	24 815.3
Կենսաթոշակառուների թվաքանակը	465 802	40 441.0

Աղբյուր՝ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն:

Աղյուսակ A9.2. Հայաստան. Ընտանեկան նպաստ ստանալու հավանականությունը, 2015թ.

Անկախ փոփոխականներ	dF/dx	Ստանդարտ սխալներ
0-5 տարիքային խմբի մասնաբաժին	0.073	(0.006)***
6-14 տարիքային խմբի մասնաբաժին	0.092	(0.006)***
15-18 տարիքային խմբի մասնաբաժին	0.066	(0.007)***
19-25 տարիքային խմբի մասնաբաժին	-0.01	(0.007)
26-45 տարիքային խմբի մասնաբաժին	-0.03	(0.005)***
46-60 տարիքային խմբի մասնաբաժին	հենք	հենք
61+ տարիքային խմբի մասնաբաժին	-0.013	(0.006)**
Լո (տնային տնտեսության չափը)	-0.043	(0.009)***
Մեկ չափահասին համարժեք սպառումը	-0.035	(0.007)***
Գլխավորի տարիքը	-0.005	(0.001)***
(Գլխավորի տարիքը) ²	0	(0.000)***
Կին գլխավոր	0.032	(0.008)***
Տարրական կրթություն (գլխավոր)	հենք	հենք
Թերի միջնակարգ (գլխավոր)	0.03	(0.024)
Միջնակարգ (գլխավոր)	0.003	(0.017)
Միջնակարգ մասնագիտական (գլխավոր)	0.008	(0.019)
Բարձրագույն (գլխավոր)	-0.026	(0.013)**
Աշխատանքի շուկայում չմասնակցող (գլխավոր)	0.047	(0.011)***
Գործազուրկ (գլխավոր)	0.096	(0.027)***
Ինքնազբաղված (գլխավոր)	0.203	(0.109)*
Այլ զբաղվածություն (գլխավոր)	0.071	(0.024)***
Միգրացիայում գտնվող անդամների առկայությունը	-0.018	(0.007)**
Արտասահմանից վերադարձած անդամների առկայությունը	-0.005	(0.009)
Մեքենայի առկայություն	-0.051	(0.006)***
Ժամանակավոր կացարան	0.105	(0.032)***
Տնային տնտեսության կողմից օգտագործվող հողատարածք	-0.008	(0.003)**
Մեփական հողի %	0.006	(0.008)
Ոռոգվող հողի %	-0.009	(0.011)
Վարկի ստավում	0.001	(0.013)
Անասնազյխաքանակ	0.003	(0.009)
LR chi ² (38)	1344.2	
Prob > chi ²	0	
Pseudo R ²	0.3458	
Դիտարկումների թիվը	5184	

Աղբյուրը. SS4UL2 2015թ.

Նշում. հենք – համեմատվող կատեգորիա, * ցույց է տալիս 10% նշանակություն;

** ցույց է տալիս 5% նշանակություն;

*** ցույց է տալիս 1% նշանակություն;

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ 2015 ԹՎԱԿԱՆԻՆ**

2015 թվականին շարունակվել են սոցիալական պաշտպանության ոլորտում իրականացվող բարեփոխումները: Կենսաթոշակային ոլորտում հիմնական թիրախը շարունակում է մնալ կենսաթոշակառուների շրջանում աղքատության նվազեցումը: Արմատապես փոխվել է զբաղվածության ոլորտում վարվող պետական քաղաքականությունը՝ հիմքում դնելով աշխատանք փնտրող անձանց աշխատանքով ապահովելու և աշխատանքի միջոցով եկամուտ ստանալու գաղափարախոսությունը:

Հաշմանդամության բնագավառում ջանքերը հիմնականում ուղղված են եղել սահմանված իրավունքների իրացմանը և հավասար հնարավորությունների ապահովմանը, երեխաների իրավունքների մասով՝ այլընտրանքային խնամքի ծառայությունների զարգացման միջոցով երեխայի՝ ընտանիքում ապրելու իրավունքի իրացմանը:

Շարունակվել են ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների ներդրման, դրանց որակական աճի ու ամրապնդման աշխատանքները:

1. Աշխատանքի և զբաղվածության ոլորտ

2015 թվականին շարունակվել են զբաղվածության ոլորտում իրականացվող բարեփոխումները:

Մասնավորապես տարվա ընթացքում մշակվել և ընդունվել են հետևյալ իրավական ակտերը.

1. «Զբաղվածության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-81-Ն օրենքը, ընդունվել է 2015 թվականի հունիսի 22-ին,
2. «Օտարերկրացիների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-82-Ն օրենքը, ընդունվել է 2015 թվականի հունիսի 22-ին,
3. «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-83-Ն օրենքը, ընդունվել է 2015 թվականի հունիսի 22-ին,
4. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի մարտի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 17-ի N 534-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 366-Ն որոշումը,
5. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հոկտեմբերի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության Տավուշի մարզում վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կազմակերպման միջոցով գործազուրկների ժամանակավոր զբաղվածության ապահովման փորձնական ծրագրի իրականացման կարգը հաստատելու, Հայաստանի Հանրապետության 2015 թվականի պետական բյուջեում վերաբաշխում, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 18-ի N 1515-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու և Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությանը գումար հատկացնելու մասին» N 1202-Ն որոշումը,
6. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հոկտեմբերի 29-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի նոյեմբերի 10-ի N 1593-Ն որոշման մեջ փոփոխություն և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 17-ի N 769-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1293-Ն որոշումը,
7. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հոկտեմբերի 1-ի նիստի N 44 արձանագրության 19-րդ կետով հավանության արժանացած «Զբաղվածության կարգավորման 2016 թվականի պետական ծրագրին և միջոցառումների ցանկին հավանություն տալու մասին» ՀՀ կառավարության արձանագրային որոշումը,
8. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 51 արձանագրության 29-րդ կետով հավանության արժանացած «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի սեպտեմբերի 25-ի նիստի N 40 արձանագրային որոշման 25-րդ կետով արձանագրային որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության արձանագրային որոշումը,

9. ՀՀ վարչապետի 2015 թվականի օգոստոսի 13-ի ««Զբաղվածության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի կիրարկումն ապահովող միջոցառումների ցանկը հաստատելու մասին» N 735-Ա որոշումը,
10. ՀՀ վարչապետի 2015 թվականի օգոստոսի 26-ի «Օտարերկրացիների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի կիրարկումն ապահովող միջոցառումների ցանկը հաստատելու մասին» N 782-Ա որոշումը,
11. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի մայիսի 13-ի «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2014 թվականի հունիսի 30-ի N 79-Ն հրամանում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 74-Ն հրամանը,
12. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի մայիսի 14-ի «ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2014 թվականի հուլիսի 3-ի N 82-Ս/1 հրամանում լրացումներ կատարելու մասին» N 77-Ս/1 հրամանը,
13. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի հունիսի 25-ի N 98-Ն և Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարի 2015 թվականի հուլիսի 8-ի N 166-Ն «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2014 թվականի հունիսի 18-ի N 74-Ն և Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարի 2014 թվականի հունիսի 23-ի N 151-Ն համատեղ հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին» համատեղ հրամանը,
14. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի հոկտեմբերի 20-ի «Զբաղվածության կարգավորման պետական ծրագրերի արդյունավետության և հասցեականության ապահովման նպատակով ծրագրերում ընդգրկված անձանց տվյալների և Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական ապահովության պետական ծառայության անհատական հաշվառման «Պառնաս», Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարության անձնավորված հաշվառման և Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրում գրանցված անհատ ձեռնարկատերերի տվյալների տեղեկատվական շտեմարանների տվյալների համադրման կարգը հաստատելու և գործընթացը կանոնակարգելու մասին» N 146-Ս/1 հրամանը:

Զբաղվածության կարգավորման 2015 թվականի պետական ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացման արդյունքում արձանագրվել է հետևյալ իրավիճակը.

Զբաղվածության պետական գործակալության տվյալների համաձայն՝ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ աշխատանք փնտրողների թվաքանակը կազմում է 89.0 հազար (որից 59.8 հազարը կանայք են, 22.0 հազարը՝ երիտասարդ): Գործազուրկների թվաքանակը կազմում է աշխատանք փնտրողների 86.2 %-ը, կամ 76.7 հազար մարդ: Շարունակվում է բարձր մնալ գործազուրկ կանանց թվաքանակը, որը կազմում է գործազուրկների թվի 69.0%-ը կամ 53.1 հազար մարդ: Երիտասարդների թվաքանակը կազմում է գործազուրկների 24.8 %-ը կամ 19.0 հազար մարդ, իսկ հաշմանդամություն ունեցող անձինք 3.3% կամ 2.5 հազար մարդ: Գործազուրկների թվաքանակում առաջին անգամ աշխատանք փնտրողների թվաքանակը կազմում է 51.4% (39.4 հազար մարդ, նրանցից 26.2 հազարը՝ կին), որից երիտասարդները կազմում են 15.6 հազար կամ 39.6%-ը: Գործազուրկների թվաքանակում աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց թվաքանակը կազմում է 68.3 հազար մարդ կամ 88.7%-ը:

2015 թվականի ընթացքում Զբաղվածության կարգավորման պետական ծրագրերում ընդգրկված անձանց թվաքանակը կազմել է 11 107, կամ աշխատանք փնտրողների 12.5%-ը: Զբաղվածության ակտիվ ծրագրերում ընդգրկվել է 11 104 աշխատանք փնտրող անձ (աշխատանք փնտրողների 12.5 %): Ակտիվ ծրագրերում ընդգրկվածներից 750-ը հաշմանդամություն ունեցող անձինք են (6.8%):

2015 թվականի հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին աշխատանքի է տեղավորվել 16 598 անձ (6 285-ը ապահովվել է սեզոնային աշխատանքով, 398-ը՝ ժամանակավոր աշխատանքով) կամ աշխատանք

փնտրողների 18.7%-ը: Աշխատանքի տեղավորվածներից 2 873-ը երիտասարդ է (643-ը՝ սեզոնային աշխատանքով), իսկ 696-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձ (503-ը՝ սեզոնային աշխատանքով, 11-ը՝ ժամանակավոր աշխատանքով): Աշխատանքի տեղավորված երիտասարդները կազմում են աշխատանքի տեղավորվածների 17.3%-ը, հաշվառված երիտասարդների 15.0%-ը: Զբաղվածության կարգավորման պետական քաղաքականության նպատակը բնակչության կայուն և արդյունավետ զբաղվածության ապահովման համար պայմանների ստեղծումն է, որի համար իրականացվում են զբաղվածության կարգավորման պետական ակտիվ ծրագրերը:

2015 թվականի ընթացքում իրականացվել են զբաղվածության հետևյալ ծրագրերը.

- «Այլ վայր աշխատանքի գործուղվող գործազուրկի նյութական ծախսերի հատուցման» ծրագրում ընդգրկվածների թվաքանակը կազմել է 81 անձ (նախորդ տարվանից այս ծրագրով շարունակողների թիվը կազմում է 33 անձ): Տարեսկզբից աշխատանքի է գործուղվել 48 անձ (որից 1-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձ):
- «Գործազուրկների և աշխատանքից ազատման ռիսկ ունեցող՝ աշխատանք փնտրող անձանց մասնագիտական ուսուցման կազմակերպում» ծրագրում ընդգրկվել է 977 գործազուրկ (որից 85-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձ): 2015 թվականի ընթացքում ելնելով աշխատաշուկայի պահանջարկից 81 մասնագիտություններով կազմակերպվել է մասնագիտական ուսուցման դասընթացներ՝ հաշվապահների, մենեջերների, գործակալների, գանձապահների, դիզայներների սպասարկման ոլորտի (դիմահարդարների, մատնահարդարների), մատուցողների, խոհարարների, վաճառողների, մշակող արդյունաբերության (հրուշակագործների, կոշկակարների, մետաղապլաստե դոնների և պատուհանների պատրաստում), դերձակների, տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների (ծրագրավորողների, գործավարների, վեբ դիզայներների), փականագործների և այլ ոլորտների մասնագիտությունների գծով:
- «Ձեռք բերած մասնագիտությամբ մասնագիտական աշխատանքային փորձ ձեռք բերելու համար գործազուրկներին աջակցության տրամադրում» ծրագրում ընդգրկվել է 352 գործազուրկ (որից 7-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձ):
- «Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքի տեղավորման դեպքում գործատուին աշխատավարձի մասնակի և հաշմանդամություն ունեցող անձին ուղեկցողի համար աշխատավարձի փոխհատուցման տրամադրում» ծրագրում ընդգրկվել է 516 անձ: Նախորդ տարվանից այս ծրագրով պայմանագիրը շարունակողների թիվը տարեսկզբից կազմել էր 184 անձ: 2015 թվականի ընթացքում ծրագրում ընդգրկվածների ընդհանուր թիվը կազմել է 700 անձ: Ծրագրում ամսական միջին թիվը կազմել է 283 անձ (որից 41-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձ):
- «Աշխատանքի տոնավաճառի կազմակերպում» ծրագրով կազմակերպվել է 11 տոնավաճառ Հրազդան, Իջևան, Ալավերդի, Գյումրի, Կապան, Արուսյան, Արտաշատ, Եղեգնաձոր, Երևան(2), Արմավիր քաղաքներում: Տոնավաճառներին մասնակցել է 402 գործատու, 12 390 աշխատանք փնտրող, գործատուների կողմից ներկայացվել է 1 535 թափուր և 690 սպասվելիք աշխատատեղ: Ծրագրի արդյունքում տոնավաճառների ավարտից հետո աշխատանքի է տեղավորվել 685 աշխատանք փնտրող անձ:
- «Աշխատաշուկայի հետազոտման աշխատանքների կազմակերպում» ծրագրով իրականացվել է «Ուսումնասիրություն գործատուների շրջանում ըստ տնտեսության ճյուղերի» թեմայով հետազոտությունը, որի նպատակն էր գործատուների շրջանում իրականացվող ուսումնասիրության միջոցով գնահատել տնտեսությունում աշխատուժի շարժը և աշխատաշուկայում սպասվելիք փոփոխությունները՝ առաջիկա 3 տարիների կտրվածքով, ինչպես նաև կանխատեսվող մասնագիտացումներն ըստ ոլորտների:
- «Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության աջակցության տրամադրում» ծրագրով ֆինանսավորվել է 70 բիզնես ծրագիր (որից 10-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց): Բիզնես ծրագրերն իրականացվել են սպասարկման, գյուղ

մթերքների վերամշակման, մշակող արդյունաբերության, ծառայությունների մատուցման և այլ ոլորտներում:

- «Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքի տեղավորման դեպքում գործատուին միանվագ փոխհատուցման տրամադրում» ծրագրում ընդգրկվել է 500 անմրցունակ անձ (որից 51-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձ): Ծրագիրը բաղկացած է 2 ենթածրագրերից: Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց աշխատանքային ունակությունների և կարողությունների ձեռքբերման համար գործատուներին միանվագ փոխհատուցման ենթածրագրում ընդգրկվել է 471 անմրցունակ անձ (որից 22-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձ), իսկ հաշմանդամություն, այդ թվում տեսողական խնդիրներ ունեցող անձանց աշխատանքային ունակությունների և կարողությունների ձեռքբերման և աշխատատեղերի հարմարեցման ենթածրագրում՝ 29 հաշմանդամություն ունեցող անձ:
- «Սեզոնային զբաղվածության խթանման միջոցով գյուղացիական տնտեսությանն աջակցության տրամադրման» ծրագրով 10 մարզերի 472 համայնքում կնքվել է 4 793 պայմանագիր: Ծրագրերում ընդգրկվել է 6 285 շահառու (որից 643-ը՝ երիտասարդ, 503-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձ): Ծրագրի իրականացման արդյունքում մշակել է 8 076 հա հողատարածք:
- «Աշխատանքի տեղավորման ոչ պետական կազմակերպության կողմից մատուցվող ծառայություններից օգտվելու համար աջակցության տրամադրում» ծրագրով 7 ոչ պետական կազմակերպությունների հետ կնքվել է համագործակցության հուշագիր:
- «Աշխատաշուկայում անմրցունակ անձանց հարմար աշխատանքի տեղավորման նպատակով գործատուներին այցելության ծախսերի փոխհատուցում» ծրագրում ընդգրկվել է 1 925 անմրցունակ անձ (որից 41-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձ):
- «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կազմակերպում» փորձնական ծրագրով Տավուշի մարզում իրականացվել է 44 ծրագիր, որոնցում ընդգրկվել է 398 անձ (որից 11-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող անձ): Ծրագրերի շրջանակներում իրականացվել են հիմնականում դպրոցի և մանկապարտեզի տարածքներում պաշտպանական նշանակություն ունեցող ինժեներական կառույցների շինարարական, ճանապարհների հենապատերի վերականգնման, գերեզմանատան ցանկապատի բարեկարգման, այգու ցանկապատի վերանորոգման, ջրամբարի ցանկապատի վերանորոգման, գյուղամիջյան ճանապարհների կոպիճապատման, սելավատարների մաքրման ու ամրացման և ցերեկային լուսավորության ցանցի անցկացման աշխատանքներ:

2. Կենսաթոշակային ապահովություն

Կենսաթոշակային ապահովության բնագավառը կանոնակարգելու նպատակով 2015 թվականին մշակվել են մի շարք իրավական ակտեր, այդ թվում՝

1. «Պետական նպաստների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-144-Ն օրենքը, ընդունվել է 2015 թվականի նոյեմբերի 24-ին,
2. «Պետական կենսաթոշակի մասին» ՀՕ-1-Ն օրենքը, ընդունվել է 2015 թվականի դեկտեմբերի 21-ին,
3. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի մարտի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2008 թվականի մայիսի 15-ի N 444-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 357-Ն որոշումը,
4. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի ապրիլի 16-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի թիվ 668-Ն որոշման մեջ լրացում և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 405-Ն որոշումը,
5. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի մարտի 5-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի մայիսի 5-ի N 665-Ն որոշման մեջ փոփոխություն և լրացումներ կատարելու մասին» N 199-Ն որոշումը,
6. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի մարտի 19-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 687-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 248-Ն որոշումը,

7. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի ապրիլի 2-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի դեկտեմբերի 20-ի N1676-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 346-Ն որոշումը,
8. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հուլիսի 8-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 665-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 741-Ն որոշումը,
9. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հուլիսի 8-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի մարտի 6-ի N 275-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 761-Ն որոշումը,
10. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հուլիսի 16-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի օգոստոսի 28-ի N 895-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 786-Ն որոշումը,
11. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հուլիսի 23-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2000 թվականի նոյեմբերի 27-ի N 778-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 823-Ն որոշումը,
12. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հուլիսի 30-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի հունվարի 19-ի N 74-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 856-Ն որոշումը,
13. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հուլիսի 30-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի հուլիսի 14-ի N 1024-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 872-Ն որոշումը,
14. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի օգոստոսի 18-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի մարտի 7-ի N 273-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 940-Ն որոշումը,
15. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի օգոստոսի 31-ի «Ուկրաինայում տեղի ունեցած դեպքերի հետևանքով մշտական բնակության նպատակով Հայաստանի Հանրապետություն տեղափոխված անձանց սոցիալական պաշտպանության մասին» N995-Ն որոշումը,
16. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 17-ի «Մասնակցի՝ իր կենսաթոշակային հաշվում առկա միջոցներն ամբողջությամբ ստանալու պահանջ ներկայացնելու իրավունք տվող հիվանդությունների (վիճակների) ցանկը հաստատելու մասին» N1070-Ն որոշումը,
17. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հոկտեմբերի 1-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի N 670-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 1130-Ն որոշումը,
18. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հոկտեմբերի 8-ի «Չաշխատող անձին մայրության նպաստ նշանակելու և վճարելու կարգը հաստատելու մասին» N 1179-Ն որոշումը,
19. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի նոյեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի մարտի 6-ի N 275-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1423-Ն որոշումը,
20. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի դեկտեմբերի 24-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի հուլիսի 14-ի N 1024-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 1524-Ն որոշումը,
21. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի մարտի 6-ի N 275-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1564-Ն որոշումը,
22. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստը նշանակելու և վճարելու կարգը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի հունվարի 30-ի N 145-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 1566-Ն որոշումը:

ՀՀ կառավարության գործունեության ծրագրով նախատեսված՝ կենսաթոշակատուների շրջանում աղքատությունը նվազեցնելու ուղղությամբ շարունակական ծրագրեր իրականացնելու միջոցառումների շրջանակում 2015 թվականի հունվարի 1-ից բարձրացվեցին աշխատանքային կենսաթոշակի չափը հաշվարկելու համար հիմնական կենսաթոշակի չափը՝ նախկին 14 000 դրամի փոխարեն 16 000 դրամ, աշխատանքային ստաժի մեկ տարվա արժեքները. առաջին տասը տարվա համար՝ 800 դրամ, տասը տարին գերազանցող յուրաքանչյուր տարվա համար 500 դրամ (համապատասխանաբար՝ 700 դրամի և 450 դրամի փոխարեն): Արդյունքում նախորդ տարվա նկատմամբ միջին աշխատանքային կենսաթոշակի չափն ավելացավ մոտ 14 տոկոսով 5 000 դրամով՝ կազմելով շուրջ 41 000 դրամ:

2015 թվականի հունվարի 1-ից սահմանվեցին՝ ծերության նպաստի չափը նախկին 14 000 դրամի փոխարեն 16 000 դրամ, հաշմանդամության նպաստի չափերը՝ 1-ին խմբի հաշմանդամի և հաշմանդամ երեխա ճանաչված անձի համար՝ 21 500 դրամ (նախկին 19 600 դրամի փոխարեն), 2-րդ խմբի հաշմանդամի համար՝ 19 000 դրամ (նախկին 16 800 դրամի փոխարեն), 3-րդ խմբի հաշմանդամի համար՝ 16 000 դրամ (նախկին 14 000 դրամի փոխարեն) և կերակրողին կորցնելու դեպքում նպաստի չափերը՝ 16 000 դրամ (նախկին 14 000 դրամի փոխարեն), իսկ երկու ծնողին կորցրած՝ 18 տարին չլրացած երեխայի (կամ առկա ցերեկային ուսուցմամբ սովորող զավակի) դեպքում՝ 80 000 դրամ (նախկին 70 000 դրամի փոխարեն):

Զինվորական կենսաթոշակների չափերը բարձրացվեցին 2015 թվականի հուլիսի 1-ից՝ զինվորական կենսաթոշակի չափը հաշվարկելու համար հիմնական կենսաթոշակի չափը սահմանվեց 16 000 դրամ (14 000 դրամի փոխարեն), իսկ զինվորական ծառայության ստաժի մեկ տարվա արժեքը 1 500 դրամ (1 300 դրամի փոխարեն): Երկարամյա ծառայության զինվորական կենսաթոշակի միջին չափը նախորդ տարվա նկատմամբ ավելացավ մոտ 15%:

Առանձին կատեգորիայի կենսաթոշակատուների (զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների) սոցիալական պաշտպանվածության մակարդակը բարձրացնելու նպատակով՝ 2015 թվականի հունվարի 1-ից Հայրենական մեծ պատերազմում և Արցախյան ազատամարտում զոհված զինծառայողների ընտանիքների անդամներին մինչ այդ նշանակված 2 կենսաթոշակից մեկի՝ զինվորական կենսաթոշակի փոխարեն նշանակվել է պարգևավճար, որի չափը նախկին կենսաթոշակի չափը գերազանցել է հիմնականում 40-50 տոկոսով: Արդյունքում՝ շուրջ 6 300 անձանց զինվորական կենսաթոշակի փոխարեն վճարվել է դրա չափն էականորեն գերազանցող պարգևավճար: Միաժամանակ, սահմանվեց, որ զոհված զինծառայողի ընտանիքի՝ աշխատանքային կենսաթոշակ ստացող անդամը պարգևավճարի իրավունք էր ձեռք բերում՝ անկախ աշխատելու հանգամանքից: Այս դեպքում վերականգնվել է շուրջ 76 շահառուի պարգևավճար ստանալու իրավունքը:

2015 թվականի մայիսի 1-ից կրկնապատկվել է Հայրենական մեծ պատերազմի վետերանների ամենամսյա պատվովճարի չափը՝ 25 000 դրամից դառնալով 50 000 դրամ:

Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցի կապակցությամբ 2015 թվականի ապրիլի 1-ից քառապատկվել է Արևմտյան Հայաստանում և Օսմանյան Թուրքիայի այլ վայրերում մինչև 1915 թվականը (ներառյալ) ծնված և Հայոց ցեղասպանությունը վերապրած հայերին ամենամսյա դրամական օգնության չափը՝ 25 000 դրամից դառնալով 100 000 դրամ:

Միաժամանակ կատարելագործվում են կենսաթոշակների և նպաստների նշանակման և վճարման գործընթացները: Պետական կենսաթոշակային համակարգի տվյալների շտեմարանում և այլ պետական մարմինների կողմից վարվող տեղեկատվական համակարգերում առկա տեղեկատվությունների պարբերական համադրումներով և համապատասխան միջոցառումների ձեռնարկմամբ հնարավորինս կանխվում են ոչ իրավաչափ վճարումները և միջոցներ են ձեռնարկվում ավելի վճարված կենսաթոշակների և նպաստների գումարները ՀՀ պետական բյուջե վերադարձնելու համար:

2. Սոցիալական աջակցություն

Պետական նպաստները 2015 թվականին նշանակվել և վճարվել են «Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքով (ՀՕ-154-Ն) սահմանված դրույթներին համապատասխան՝ որպես «Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքի (ՀՕ-231-Ն) 8-րդ հոդվածով նախատեսված սոցիալական

ծառայությունների առանձին ձև: Պետական նպաստների նշանակման և վճարման կարգերն ու առանձնահատկությունները, ինչպես նաև չափը սահմանում է ՀՀ կառավարությունը: Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների (ընտանեկան նպաստ, սոցիալական նպաստ, հրատապ օգնություն) և մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստի նշանակման և վճարման գործընթացը 2015 թվականին իրականացրել են սոցիալական աջակցության տարածքային գործակալությունները կամ բաժինները (այսուհետ՝ ՄԱՏՄ), որոնք պետական մարմնի կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնի առանձնացված ստորաբաժանում են:

Պետական նպաստների համակարգը՝ որպես ծայրահեղ աղքատության հաղթահարման գործիք, կարիք ունի վերափոխման՝ ընդհանուր աղքատության կրճատման խնդիրների լուծման և կայուն ընտանիքների ձևավորմանն օժանդակելու համար: Սոցիալական քաղաքականությունն ուղղված է սահմանամերձ և բարձր լեռնային բնակավայրերից բնակչության արտագաղթի կանխմանը, այդ բնակավայրերի բնակչության սոցիալական ակտիվության բարձրացմանը, որը կհանգեցնի սոցիալական անտարբերության նվազմանը:

Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստներ.

Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների (նախկինում ընտանեկան նպաստ) ծրագիրը կոչված է աջակցելու աղքատ ընտանիքներին, ունի սոցիալական բարձր հնչեղություն:

Ընտանիքի կենսամակարդակի բարձրացմանն ուղղված նպաստների ծրագրի հասցեականության մեծացման հարցը մշտապես դիտարկվել է որպես սոցիալական աջակցության ոլորտի մարտահրավեր, և դրան հասնելու նպատակով իրականացվող միջոցառումները հիմնականում իրականացվել են 4 ուղղությամբ՝ ընտանիքների անապահովության գնահատման կարգի փոփոխություն, որը հիմնվում է տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջական հետազոտության տվյալների վրա, վարչարարության բարելավում, տարածքային մարմինների աշխատողների վերապատրաստում և բնակչության իրազեկում:

Ընտանեկան նպաստի համակարգում իրականացված բարեփոխումներն իրականացվել են ԱՀՌԾ և ԿԶԾ սահմանած ռազմավարական ուղղություններին, ՀՀ ԱՎԾ ամենամյա տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտությունների տվյալներին համապատասխան՝ փոփոխելով ընտանիքների անապահովության գնահատման կարգը:

Ընտանեկան կամ սոցիալական նպաստի իրավունքը որոշվում է ընտանիքի անապահովության միավորով, որը որոշվում է ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հունվարի 30-ի N 145-Ն որոշմամբ հաստատված ընտանիքների անապահովության գնահատման կարգով: Համաձայն այդ կարգի ընտանիքի (տնային տնտեսության) անապահովության աստիճանը գնահատելու նպատակով հաշվի են առնվում աղքատությունը բնութագրող անուղղակի ցուցանիշներ՝ ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամի սոցիալական խումբը, ընտանիքում անաշխատունակ անդամների թիվը, բնակավայրը, ընտանիքի բնակարանային պայմանները, ընտանիքի միջին ամսական եկամուտը և այլն:

Վերոհիշյալ յուրաքանչյուր ցուցանիշ ունի իր թվային արժեքը, որոնց արտադրյալով որոշվում է ընտանիքի անապահովության միավորը: Որքան մեծ է այդ միավորը, այնքան անապահով է համարվում այդ ընտանիքը:

2008 թվականի հունվարի 1-ից ընտանեկան նպաստի իրավունքի ճանաչման սահմանային միավորը սահմանվեց «30.00», նախորդ տարվա «33.00» անապահովության միավորի դիմաց: Այս մեծությունը պահպանվել է նույնությամբ մինչև 2015 թվականը ներառյալ:

Ընտանեկան նպաստների բնագավառում հիմնական փոփոխությունները կատարվել են 2012 թվականին՝ ընտանիքի միջին ամսական եկամտի կառուցվածքում և եկամտի գործակցի հաշվարկման բանաձևում:

2012 թվականի հունվարից ընտանիքի միջին ամսական ամբողջական եկամտի կազմում հաշվի են առնվում նաև զինծառայողներին և նրանց ընտանիքի անդամներին տրվող ամենամյա դրամական օգնությունները, մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի, ինչպես նաև զոհված՝ Հայաստանի ազգային հերոսի կամ Մարտական խաչ շքանշանով հետմահու պարգևատրված անձի ընտանիքի

նպաստները: ՀՀ կառավարության որոշմամբ ընտանիքի անապահովության գնահատման բանաձևում եկամտի գործակցի ազդեցությունը մեղմացվել է, որով չեզոքացվել է ընտանիքի միջին ամսական «մեծացած եկամտի» ազդեցությունը:

Այս փոփոխությունների արդյունքում ցածր աշխատավարձ ունեցող ընտանիքները նույնպես ձեռք են բերում ընտանեկան նպաստի իրավունք՝ առավելապես երեխա ունեցող ընտանիքները:

2015 թվականին կատարված փոփոխությունների համաձայն՝ «աշխատանքի շուկայում անմրցունակ անձ» սոցիալական խմբի անդամի համար սահմանվել է 22 միավոր նախկին՝ 28 միավորի փոխարեն, ինչպես նաև «բացակա» կամ որևէ սոցիալական խումբ չունեցող անդամի համար սահմանվել է 17 միավոր՝ նախկին 18 միավորի փոխարեն: Միաժամանակ, գործազուրկի կարգավիճակ ձեռք բերող անձի համար նախատեսված սոցիալական խումբը ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում հաշվի է առնվում համապատասխան կարգավիճակը ստանալուց հետո՝ երեք ամիս անց: Նշված փոփոխությունները միտված են աշխատունակ անձանց այլընտրանքային՝ զբաղվածության ակտիվ ծրագրերում ընդգրկելուն:

Պետական նպաստների նշանակման և վճարման գործընթացի վարչարարության բարելավմանն ուղղված փոփոխությունները վերաբերում են նախ և առաջ այն հանգամանքին, որ ավելացել են այն տվյալների թիվը, որոնք որևէ պետական նպաստի իրավունքի իրացման համար ընդունվում են դիմողի հայտարարությամբ, իսկ դրանց հավաստիությունը ստուգվում է առցանց եղանակով ձեռք բերված տվյալով:

Մասնավորապես, հարկ է նշել, որ առցանց եղանակով տվյալներ են ստացվում ՀՀ ոստիկանության բնակչության պետական ռեգիստրի տեղական ստորաբաժանումներից (բնակչության կամ ընտանիքի կազմի մասին տվյալը), ՀՀ ԿԱ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեից (ընտանիքի ունեցած հողատարածքի մակերեսի, տեսակի և կադաստրային գույք արժեքի մասին տվյալները): Նշված երկու տվյալն օգտագործվում է անմիջականորեն ՄԱՏՄ-ների կողմից՝ իրենց առցանց հարցմանը տրված պատասխանի ձևով:

Առցանց են ստացվում նաև տվյալներ ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարությունից, ՀՀ ԿԱ ոստիկանության ՀՀ ճանապարհային ոստիկանությունից, ՀՀ արդարադատության նախարարության աշխատակազմի քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման և իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալություններից՝ ամսական պարբերականությամբ «Նորք» ՏՎԿ ՓԲԸ-ի կողմից, ուր իրականացվում են տարբեր տեղեկատվական բազաների տվյալների կենտրոնացված համադրումներ. դրանց արդյունքներով ձևավորված ցուցակները տրամադրվում են ՄԱՏՄ-ներին, որոնք աշխատում են այդ ընտանիքների հետ՝ կրկին ուսումնասիրում նրանց սոցիալ-տնտեսական պայմաններն ու առաջարկություն ներկայացնում ընտանեկան կամ սոցիալական նպաստի իրավունքի կապակցությամբ:

Այս ուղղությամբ արված փոփոխություններն իրենց արտահայտությունն են գտել ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված և ընտանեկան կամ սոցիալական նպաստի իրավունք ձեռք բերած ընտանիքների, նաև ընտանեկան նպաստի իրավունք ձեռք բերած ընտանիքների թվում երեխա ունեցող ընտանիքների թվի հարաբերակցություններում: Այսպես, ստորև ներկայացվում է փոփոխությունների դինամիկան.

Աղյուսակ 1. Ընտանեկան (կամ սոցիալական) նպաստը ՀՀ-ում 2011-2015թթ.

	2011թ.	2012թ.	2013թ.	2014թ.	2015թ.
Հաշվառված ընտանիքներ (% ՀՀ ընտանիքների թվից)	14.91	15.9	16.5	17.2	17.4
Նպաստառու ընտանիքներ (% հաշվառված ընտանիքների թվից)	78.94	77.69	79.78	77.71	77.57
Նպաստառու ընտանիքներ (% ՀՀ ընտանիքների թվից)	11.77	12.36	13.16	13.37	13.53
Երեխա ունեցող ընտանիքներ (% նպաստառու ընտանիքների թվից)	78.07	80.69	76.97	76.27	76.91
ՀՀ պետական բյուջեով նախատեսված միջոցներ (մլրդ)	35.497	37.105	37.105	37.105	38.361
Նպաստառու ընտանիքների թիվ	91 575	96 309	102 570	104 130	105 408
Նպաստի միջին չափ (դրամ)	26 850	29 350	29 350	30 350	30 350

2015 թվականին շարունակվել է նախատեսված ֆինանսական միջոցների ուղղումն առավել աղքատ ընտանիքներին, առավելապես երեխա ունեցող ընտանիքներին, մասնավորապես բազմազավակ ընտանիքներին՝ հաշվի առնելով նաև ընտանիքի բնակության վայրը. բարձր լեռնային կամ սահմանամերձ բնակավայրեր:

Ընտանեկան նպաստի չափը որոշվում է նպաստի բազային մասին ավելացնելով ընտանիքի մինչև 18 տարեկան յուրաքանչյուր անդամի (երեխայի) համար տրվող հավելումը, որի չափը տարբերակվում է էլնելով տվյալ ընտանիքի անապահովության միավորից, ընտանիքի բնակության վայրից, ինչպես նաև ընտանիքում երեխաների թվից:

Սոցիալական, ընտանեկան նպաստների ինչպես նաև եռամսյակային հրատապ օգնության բազային մասը 2015 թվականին սահմանվել է 17 000 դրամ:

Ըստ անապահովության միավորի՝ հավելման չափերը տարբերակվում են երեք մակարդակով՝ առաջինը՝ 30.01-35.00 անապահովության միավորների տիրույթ, երկրորդ մակարդակը՝ 35.01-39.00, և երրորդը՝ 39.01 և ավելի: Այս տիրույթներում հավելման չափերը միմյանցից տարբերվում են 500 դրամով՝ որքան բարձր է անապահովության միավորը, այնքան բարձր է հավելման չափը:

Անապահովության միավորների յուրաքանչյուր տիրույթում հավելման չափը նույնպես տարբերակվում է, սահմանամերձ, ինչպես նաև բարձր լեռնային բնակավայրերում բնակվող ընտանիքի երեխայի համար տրվող հավելումը 500 դրամով ավելի է տվյալ տիրույթի համար սահմանված հավելման չափից, իսկ եթե ընտանիքում երեխաների թիվը 4 և ավելի է, ապա նրանցից յուրաքանչյուրի համար տրվող հավելման չափը բարձր է ևս 1 000 դրամով:

«Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքով ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում սահմանվել են միանվագ հրատապ օգնության նշանակման հստակ հիմքեր՝ ընտանեկան նպաստի իրավունք ունեցող ընտանիքում երեխայի ծննդյան, երեխայի առաջին դասարան ընդունվելու դեպքերում և ընտանեկան կամ սոցիալական նպաստի իրավունք ունեցող ընտանիքի անդամի (եթե կենսաթոշակառու, ծերության, հաշմանդամության կամ կերակրողին կորցնելու դեպքում նպաստի իրավունք ունեցող չէ) մահվան դեպքում՝ հուղարկավորության:

Ընտանեկան նպաստի իրավունք ունեցող ընտանիքում երեխայի ծննդյան միանվագ հրատապ օգնության չափը սահմանվել է 50 հազար դրամ, երեխայի առաջին դասարան ընդունվելու միանվագ հրատապ օգնության չափը՝ 25 հազար դրամ, իսկ ընտանիքի անդամի մահվան դեպքում՝ հուղարկավորության միանվագ հրատապ օգնության չափը՝ 50 հազար դրամ: 2015 թվականին ընտանեկան նպաստի իրավունք ունեցող ընտանիքներին միանվագ հրատապ օգնություն է տրվել երեխայի ծննդյան կապակցությամբ՝ 5 036 ընտանիքի, երեխայի առաջին դասարան ընդունվելու կապակցությամբ՝ 10 564 ընտանիքի, ընտանիքի անդամի մահվան դեպքում՝ 166 ընտանիքի:

Համակարգում հաշվառված, սակայն ընտանեկան նպաստի իրավունք չունեցող՝ կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված ընտանիքի կարճատև ֆինանսական խնդիրները լուծելու նպատակով ՄԱՄ-ն սոցիալական աջակցության խորհրդի առաջարկությամբ կարող է տվյալ ընտանիքին նշանակել հրատապ օգնություն՝ եռամսյակով: Հրատապ օգնություն նշանակելու հարցը կարող է քննարկվել յուրաքանչյուր եռամսյակ և ընդունվել որոշում հրատապ օգնությունը նշանակելու կամ մերժելու մասին: Հրատապ օգնության չափը սահմանվում է բազային նպաստի չափին հավասար: 2015 թվականին հրատապ օգնություն են ստացել միջինում 8 592 ընտանիք:

Մինչև 2 տարեկան երեխայի խնամքի նպաստ

«Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստի իրավունք ունի ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված կարգով մինչև երեք տարեկան երեխայի խնամքի արձակուրդում գտնվող ծնողը՝ մինչև երեխայի երկու տարեկան դառնալը: 2009 թվականի հունվարի 1-ից մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստի չափը կազմում է 18 000 դրամ:

Մինչև 2 տարեկան երեխայի խնամքի նպաստ ստացող նպաստառուների թիվը և նպաստների վճարմանը հատկացված ֆինանսական միջոցները 2012-2015թթ.

Տարիներ	2012թ.		2013թ.		2014թ.		2015թ.	
	Նպաստառուների միջին ամսական թվաքանակ	Ֆին. միջոցներ (մլրդ. դրամ)	Նպաստառուների միջին ամսական թվաքանակ	Ֆին. միջոցներ (մլրդ. դրամ)	Նպաստառուների միջին ամսական թվաքանակ	Ֆին. միջոցներ (մլրդ. դրամ)	Նպաստառուների միջին ամսական թվաքանակ	Ֆին. միջոցներ (մլրդ. դրամ)
Ընդամենը	11 299	2.977	11 539	3.066	13 312	3.072	13 063	3.068

Ժողովրդագրական վիճակի բարելավման նպատակով 2015 թվականին շարունակվել են նախորդ տարի սկսված օրենսդրական փոփոխությունները՝ ուղղված երեխայի ծննդյան կապակցությամբ տրամադրվող պետական աջակցության ձևերի ու ծավալների արդյունավետության բարձրացմանը:

Մասնավորապես, էական փոփոխություններ են կատարվել երեխայի ծննդյան միանվագ վճար նշանակելուն և վճարելուն առնչվող իրավահարաբերություններում: Հիմք ընդունելով դրամագլխի օգտագործման ուղղությունների, ինչպես նաև քաղաքացիների դիմումների վերլուծությունները՝ ընդլայնվել են ընտանեկան դրամագլխի միջոցներն օգտագործելու ուղղությունները՝ դրանք կարող են օգտագործվել հաշվետիրոջ ծնողին կամ որդեգրողին գյուղատնտեսության ոլորտում տրամադրված վարկի տոկոսագումար վճարելու և մայր գումար մարելու համար, ինչպես նաև օրենսդրությամբ սահմանված հեռավոր, սահմանամերձ, բարձրլեռնային, լեռնային, մինչև 1 000 բնակիչ ունեցող գյուղական բնակավայրերում բնակարան կամ բնակելի տուն, կամ այլ անշարժ գույք գնելու համար:

Ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների համակարգի ներդրման ուղղությամբ 2015 թվականին իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

❖ *սոցիալական պաշտպանության ոլորտում գործող հասարակական կազմակերպությունների ռեեստրի ձևավորում, դրա պարբերական արդիականացման մեխանիզմների ներդրում.*

Հասարակական կազմակերպությունների քարտեզագրման նպատակով ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը գրությամբ դիմել է ՀՀ մարզպետներին՝ մարզերում գործող հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամք տրամադրող կազմակերպությունների վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու համար: Ըստ ստացված տեղեկատվության՝ շուրջ 20 կազմակերպություն (անկախ իրավական-կազմակերպական տեսակից) տրամադրում է խնամք՝ հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց:

Ձևավորվել է «Սոցիալական մեկ պատուհան» պորտալը (http://epension.am/am/one_window), որում արդեն իսկ տեղադրվել է սոցիալական ծառայություններ տրամադրող պետական կազմակերպությունների ցանկը: Իսկ հասարակական կազմակերպությունների քարտեզագրումից հետո կձևավորվի համապատասխան ռեեստրը:

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության պաշտոնական կայք էջի «Համագործակցություն» բաժնում տեղադրվել է ընտանեկան բռնության գոհերին աջակցության տրամադրող կազմակերպությունների շտեմարանը:

❖ *Համալիր սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոնների գործարկման իրավական հիմքի ապահովում.*

Այս նպատակով ընդունվել են հետևյալ իրավական ակտերը.

- ՀՀ վարչապետի 2015 թվականի մարտի 10-ի «Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքի կիրառումն ապահովող միջոցառումների ցանկը հաստատելու մասին» N 198-Ա որոշումը,
- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի փետրվարի 26-ի «Համալիր սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոնների միասնական ընդունարանները գործարկելու մասին» N 185-Ն որոշումը,
- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հունիսի 4-ի ««Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովելու և ՀՀ կառավարության մի շարք որոշումներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N582-Ն որոշումը,

- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի օգոստոսի 31-ի նիստի «Սոցիալական համագործակցության ռազմավարական ուղղություններին և կազմակերպման ձևերին ու սոցիալական համագործակցության ապահովմանն ուղղված իրականացվելիք գործողությունների ցանկին հավանություն տալու մասին» N 40 արձանագրային որոշումը,
- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի «Վերականգնողական օգնության տրամադրման կարգը և պայմանները սահմանելու մասին» N 1035-Ն որոշումը,
- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի «Միջգերատեսչական սոցիալական համագործակցության կանոնակարգը սահմանելու մասին» N 1044-Ն որոշումը,
- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի «Սոցիալական ծառայություններ տրամադրող տարածքային մարմինների լիազորությունների իրականացման և սոցիալական ծառայությունների տրամադրման կարգն ու պայմանները սահմանելու մասին» N 1061-Ն որոշումը,
- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի «Սոցիալական ծառայություններ տրամադրելու գործունեության հավաստագրման դեպքերը և կարգը սահմանելու մասին» N 1078-Ն որոշումը,
- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի «Բնակելի տարածություն ստանալու իրավունք ունեցող՝ սոցիալապես անապահով և հատուկ խմբերին դասված անձանց ցանկը, կացարանով ապահովելու կարգը և պայմանները սահմանելու մասին» N 1069-Ն որոշումը,
- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի «Սոցիալական ծառայություններ տրամադրելու գործընթացում կիրառվող համակարգչային ծրագրերի ուսուցման դասընթացների կազմակերպման և այդ ծրագրերով աշխատելու կարողությունները հաստատող հավաստագրերի տրամադրման դեպքերն ու կարգը հաստատելու մասին» N 1110-Ն որոշումը,
- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 25-ի «Երեխաների, տարեց և (կամ) հաշմանդամություն ունեցող անձանց խնամքի տրամադրման կարգը և պայմանները սահմանելու, տարեց և (կամ) հաշմանդամություն ունեցող անձանց խնամքի տրամադրումը մերժելու հիմք հանդիսացող հիվանդությունների ցանկը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության մի շարք որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1112-Ն որոշումը,
- ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հոկտեմբերի 22-ի «Սոցիալական պաշտպանության ոլորտի միասնական տեղեկատվական համակարգի ներդրումն ապահովող միջոցառումների ժամանակացույցին հավանություն տալու մասին» N 47 արձանագրային որոշումը,
- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի ապրիլի 7-ի «Համալիր սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոնների միասնական ընդունարանների գործարկումն ապահովելու մասին» N 62-Ա/1 հրամանը,
- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի օգոստոսի 3-ի «Սոցիալական աջակցության տարածքային գործակալության և սոցիալական աջակցության տարածքային բաժնի օրինակելի կանոնադրությունները հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2007 թվականի փետրվարի 9-ի N 32-Ն հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N115-Ն հրամանը (որը գրանցվել է ՀՀ արդարադատության նախարարությունում 12.08.2015թ., պետական գրանցման թիվ N 11515358),
- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի օգոստոսի 21-ի «Սոցիալական ծառայություններ տրամադրող կազմակերպությունների ռեզիստրի ստեղծման և վարման կարգը հաստատելու մասին» N 120-Ա/1 հրամանը,
- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի սեպտեմբերի 22-ի «Սոցիալական ծառայությունների որակի վերահսկման հետադարձ կապի մեխանիզմների մասին կարգը հաստատելու մասին» N 124-Ա/1 հրամանը,

- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի սեպտեմբերի 22-ի «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության ենթակայությամբ գործող սոցիալական ծառայություններ տրամադրող կազմակերպությունների կողմից սոցիալական ծառայություններ տրամադրելու մասին տվյալները Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ներկայացնելու մասին» N 125-Ս/1 հրամանը,
- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի հոկտեմբերի 19-ի «Ազգային մակարդակում սոցիալական համագործակցության համաձայնագրի տեքստը հաստատելու, պատասխանատու անձ նշանակելու և ազգային մակարդակում սոցիալական համագործակցության համաձայնագրի ընդունմամբ պայմանավորված աշխատանքների կազմակերպման մասին» N 151-Ս/1 հրամանը,
- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի հոկտեմբերի 20-ի «Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց նախնական նույնացման չափորոշիչները հաստատելու մասին» N 144-Ս/1 հրամանը,
- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի նոյեմբերի 23-ի «Համալիր սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոնների միասնական ընդունարաններում սոցիալական ծառայություններ տրամադրելու համար դիմումները ներկայացնելու (ընդունելու, հաշվառելու) և սոցիալական ծառայություններ տրամադրող համապատասխան մարմիններին փոխանցելու կարգը հաստատելու մասին» N 167-Ս/1 հրամանը,
- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի նոյեմբերի 30-ի «Սոցիալական ծառայություններ տրամադրելու գործընթացում կիրառվող համակարգչային ծրագրերով աշխատելու կարողությունները հաստատող հավաստագրի ձևը հաստատելու մասին» N 170-Ս/1 հրամանը,
- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի դեկտեմբերի 4-ի «Սոցիալական ծառայություններ տրամադրելու գործունեության հավաստագրի ձևը սահմանելու մասին» N 172-Ս/1 հրամանը,
- ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 2015 թվականի դեկտեմբերի 10-ի «Տեղական սոցիալական ծրագրերի մշակման մեթոդական ցուցումները հաստատելու մասին» N 175-Ս/1 հրամանը,

Բնույնագրված սոցիալական ծառայությունների համակարգի ներդրման շրջանակներում 2015 թվականի ընթացքում սոցիալական աշխատողների և դեպք վարողների համար պարբերաբար իրականացվել են մի շարք վերապատրաստման ծրագրեր, այդ թվում՝ «Սոցիալական աշխատանք», «Սոցիալական համագործակցություն» թեմաներով, առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության ֆունկցիաների միջազգային դասակարգման սկզբունքների և հաշմանդամություն ունեցող անձանց հիմնահարցերի ոլորտում իրականացվող բարեփոխումների վերաբերյալ, ինչպես նաև իրականացվել են «Վերապատրաստողների վերապատրաստում» դասընթացներ:

4. Սոցիալական պաշտպանություն

Հաշմանդամներ և տարեցներ

Հաշմանդամության բնագավառում իրականացրած քաղաքականությունն ու պետական նպատակային ծրագրերն ուղղված են հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների պաշտպանությանը և նրանց՝ հասարակական կյանքին լիակատար մասնակցություն ապահովելուն:

ՀՀ օրենսդրությունը ՄԱԿ-ի 2006 թվականի «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխանացնելու նպատակով 2015 թվականին մշակվել են մի շարք իրավական ակտեր: Մասնավորապես.

1. Լրամշակվել է «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների պաշտպանության և սոցիալական ներառման մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որի նպատակն է հաշմանդամություն ունեցող անձանց՝ այլ անձանց հետ համահավասար հիմունքներով ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված, ինչպես նաև միջազգային պայմանագրերի պահանջներին համապատասխան

քաղաքացիական, քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական և մշակութային իրավունքների և ազատությունների իրականացման համար բարենպաստ պայմանների, հասարակության կյանքում նրանց հավասար մասնակցության և արդյունավետ սոցիալական ներառման ապահովումը:

2. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի նոյեմբերի 12-ի N 1318-Ն որոշմամբ հաստատվել է «Բժշկասոցիալական փորձաքննական հանձնաժողովների կողմից իրականացվող փորձաքննություններին հաշմանդամություն ունեցող անձանց հարցերով զբաղվող հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների մասնակցության կարգը»:
3. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի դեկտեմբերի 24-ին ընդունվել է «Բժշկասոցիալական փորձաքննական հանձնաժողովների կողմից իրականացվող փորձաքննություններին փորձաքննություն անցնող անձանց կողմից իրենց ընտրած բուժող բժիշկներին կամ այլ բժիշկ մասնագետներին որպես ներկայացուցիչ ներգրավելու կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության N 1527-Ն որոշումը:
4. 2015 թվականի դեկտեմբերի 24-ին հաստատվել է «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց վերականգնողական անհատական ծրագրի կազմման և իրականացման կարգը հաստատելու մասին» N 1535-Ն ՀՀ կառավարության որոշումը:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հունվարի 9-ին հավանության արժանացած «Անձի բազմակողմանի գնահատման՝ Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության ֆունկցիաների միջազգային դասակարգման սկզբունքների վրա հիմնված հաշմանդամության սահմանման մոդելի ներդրման հայեցակարգի և հայեցակարգի կատարումն ապահովող միջոցառումների ժամանակացույցին հավանություն տալու մասին» թիվ 1 արձանագրային որոշման՝ շարունակվում են աշխատանքները Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության ֆունկցիաների միջազգային դասակարգման սկզբունքների վրա հիմնված հաշմանդամության սահմանման մոդելի ներդրման ուղղությամբ:

2015 թվականին իրականացվող պետական նպատակային ծրագրերի շրջանակներում հաշմանդամություն ունեցող անձանց անվճար տրամադրվել են պրոթեզաօրթոպեդիկ պարագաներ, ձայնաստեղծ սարքեր, աչքի պրոթեզներ, սայլակներ, լսողական սարքեր և այլ վերականգնողական պարագաներ:

Տեսողությունը կորցրած անձանց համար շարունակվել է հատուկ տառատեսակներով գրքերի և տետրերի տպագրման և «Խոսող գրքերի» ձայնագրության ծրագիրը:

Համաֆինանսավորման միջոցով պետական աջակցություն է ցուցաբերվել «Փրկություն» հասարակական կազմակերպությանը՝ մտավոր խնդիրներով հաշմանդամություն ունեցող 50 դեռահասի և երիտասարդի սոցիալ-վերականգնողական ծառայություններ մատուցելու համար:

2015 թվականի դեկտեմբերի 30-ի դրությամբ հաշմանդամների հաշվառման հանրապետական շտեմարանում հաշվառված հաշմանդամություն ունեցող անձանց թիվը կազմում է 200 177 անձ, որից 7 730-ը՝ հաշմանդամ երեխա: Հաշմանդամություն ունեցող անձանցից 127 044-ը՝ կամ 63.4%-ը աշխատանքային տարիքի են:

Տարվա ընթացքում փորձաքննվել է 17 590 անձ, որից հաշմանդամ են ճանաչվել 15 664-ը՝ 89.0 %: Հաշմանդամ ճանաչվածներից 4.2%-ին սահմանվել է հաշմանդամության 1-ին խումբ, 23.1%-ին՝ 2-րդ խումբ, 66.2%-ին՝ 3-րդ խումբ, իսկ 6.4%-ին՝ «հաշմանդամ երեխա» կարգավիճակ: Վերափորձաքննվել է 55585 անձ, որոնցից հաշմանդամ են ճանաչվել 53 999:

Տարեցների հիմնահարցերի բնագավառում պետական քաղաքականության հիմնական նպատակն է միայնակ և խնամքի կարիք ունեցող տարեց, անօթևան մարդկանց կյանքի որակի բարձրացումը: 2015 թվականին շարունակվել են աշխատանքները տարեցների սոցիալական պաշտպանության, խնամքի և սոցիալական ծառայությունների բարելավման և նրանց համար արժանապատիվ կենսապայմաններ ու արժանապատիվ ծերություն ապահովելու ուղղությամբ:

Տարվա ընթացքում մշակվել և ընդունվել են նաև մի շարք իրավական ակտեր, մասնավորապես՝

1. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի «Սոցիալական ծառայություններ տրամադրելու գործունեության հավաստագրման դեպքերը և կարգը հաստատելու մասին» N1078-

Ն որոշումը, որի կիրարկումը կնպաստի սոցիալական ծառայություններ տրամադրող կազմակերպությունների գործունեության արդյունավետության և պատասխանատվության բարձրացմանը: Կազմակերպությունների հավաստագրումը նախատեսվում է իրականացնել 2017 թվականից:

2. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 25-ի «Երեխաների, տարեց և (կամ) հաշմանդամություն ունեցող անձանց խնամքի տրամադրման կարգը և պայմանները սահմանելու, տարեց և (կամ) հաշմանդամություն ունեցող անձանց խնամքի տրամադրումը մերժելու հիմք հանդիսացող հիվանդությունների ցանկը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության մի շարք որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1112-Ն որոշումը: Նշված որոշման ընդունման նպատակն է մեկ միասնական կարգում կանոնակարգել և տարեցների ու հաշմանդամություն ունեցող անձանց և երեխաների խնամքի տրամադրման գործընթացը:
3. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի դեկտեմբերի 17-ի «Շուրջօրյա խնամքի տներում հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամքի և սոցիալական սպասարկման այլընտրանքային ծառայությունների տրամադրման կարգը հաստատելու մասին» N1533-Ն որոշմամբ սահմանվում են շուրջօրյա խնամքի տուն հասկացությունը, շուրջօրյա խնամքի տներում հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամքի տրամադրման նպատակը և սկզբունքները, շուրջօրյա խնամքի տներին ներկայացվող ընդհանուր պահանջները, կարգավորվում են հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց շուրջօրյա խնամքի տներ ընդունելության և այնտեղից դուրսգրման, խնամքի և սոցիալական սպասարկման այլընտրանքային ծառայությունների տրամադրման, ինչպես նաև նրանց սոցիալական ներառմանն աջակցելու հետ կապված հարաբերությունները:

Շարունակվել են իրականացվել միջոցառումներ, որոնք նախատեսված են ՀՀ կառավարության 2012 թվականի օգոստոսի 2-ին հավանության արժանացած «Բնակչության ծերացման հետևանքներից բխող հիմնախնդիրների լուծման և տարեցների սոցիալական պաշտպանության ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2012-2017թթ. գործողությունների ծրագիրը հաստատելու մասին» թիվ 31 արձանագրային որոշմամբ:

- «Տարեցներին շուրջօրյա խնամքի ծառայություններ» ծրագրի շրջանակում միայնակ տարեցներին և հաշմանդամներին շուրջօրյա խնամքի ծառայություններ են մատուցում ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության ենթակայությամբ գործող հինգ տուն-ինտերնատ` Երևանի N 1, Նորքի, Վարդենիսի նյարդահոգեբանական, Գյումրու տուն-ինտերնատները և «Չորակ» հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամքի կենտրոնը: Տուն-ինտերնատներում խնամվող 1 210 կենսաթոշակառուները գտնվում են պետության լրիվ խնամքի ներքո:
- «Տնային պայմաններում միայնակ տարեցների սոցիալական սպասարկում» ծրագրով նախատեսված միայնակ տարեցներին տնային պայմաններում խնամքի և սոցիալական սպասարկման ծառայություններ է մատուցում նախարարության համակարգում գործող «Տնային պայմաններում միայնակ տարեցների և հաշմանդամների սոցիալական սպասարկման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը, որը Երևան քաղաքում սպասարկում է 1 500 միայնակ ծեր ու հաշմանդամ կենսաթոշակառուի:
- «Հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց ցերեկային խնամքի ծառայություններ» ծրագրով Վարդենիսի նյարդահոգեբանական տուն-ինտերնատին կից հոգեկան առողջության ցերեկային կենտրոնում խնամքի և սոցիալական սպասարկման ծառայություն են ստանում հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող 30 անձ:
- «Անօթևան մարդկանց համար ժամանակավոր օթևանի տրամադրման ծառայություններ» բազրի շրջանակում ՀՀ պետական բյուջեից «Հանս Քրիստիան Քոֆոեդ» բարեգործական հիմնադրամին հատկացվում է ֆինանսական միջոցներ` 100 անօթևան անձի ժամանակավոր (մինչև 90 օր ժամանակով) կացարան տրամադրելու և սոցիալական տարբեր ծառայություններ մատուցելու համար:

- «ՀՀ մարզերում միայնակ տարեցներին, հաշմանդամներին տնային պայմաններում և տարեցների ցերեկային խնամքի կենտրոններում սոցիալական սպասարկում» ծրագրով պետական աջակցություն է ցուցաբերվել «Առաքելություն Հայաստան» ԲՀԿ-ին հանրապետության 8 մարզերում 4 200 միայնակ տարեց ու հաշմանդամ կենսաթոշակառուի տնային պայմաններում և ցերեկային կենտրոններում սպասարկող աշխատողների աշխատավարձը փոխհատուցելու համար:
- «Վանաձորի տարեցների տանը խնամվողներին շուրջօրյա խնամք և սոցիալական սպասարկում» ծրագրով Վանաձորի տարեցների տանը խնամվել է 55 կենսաթոշակառու:

Միաժամանակ, տարեցների իրավունքների ու շահերի պաշտպանության նպատակով ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության և գործընկեր շահագրգիռ կազմակերպությունների (հատկապես՝ Հայկական Կարիտասի) նախաձեռնությամբ 2015 թվականի դեկտեմբերին հիմնադրվեց ՀՀ-ում տարեցների սոցիալական պաշտպանության հիմնախնդիրներով և խնամքի տրամադրմամբ զբաղվող պետական, հասարակական և մասնավոր կառույցների ցանց: Ցանցին անդամակցել են տարեցների հիմնահարցերով զբաղվող մի շարք հասարակական կազմակերպություններ:

Երեխաների հիմնահարցերի բնագավառ

2015 թվականին շարունակվել է ՀՀ-ում երեխայի իրավունքների պաշտպանության 2013-2016թթ. ռազմավարական ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացումը: Մասնավորապես՝ կատարվել են կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների կյանքի որակի բարելավման և սոցիալական պաշտպանության երաշխիքների ապահովման, նրանց մատուցվող այլընտրանքային ծառայությունների ցանցի զարգացման, երեխաների խնամքի և պաշտպանության հաստատություններում մատուցվող ծառայությունների որակի բարելավման աշխատանքներ:

Նախարարության համակարգում գործող՝ երեխաների շուրջօրյա խնամք իրականացնող բնակչության սոցիալական պաշտպանության ընդհանուր տիպի և հատուկ (մասնագիտացված) վեց հաստատությունում (մանկատներում) իրականացվել է առանց ծնողական խնամքի մնացած շուրջ 660 երեխայի խնամքը, այդ թվում՝ շուրջ 450 երեխայի խնամքը՝ երեք հատուկ (մասնագիտացված) հաստատությունում: Թեև երեխաների շուրջօրյա խնամք իրականացնող բնակչության սոցիալական պաշտպանության ընդհանուր տիպի հաստատություններում շարունակում է նվազել խնամվող երեխաների թիվը, այդուհանդերձ սոցիալ-տնտեսական ծանր պայմաններով պայմանավորված՝ ավելացել է առողջական խնդիրներ ունեցող երեխաների թիվը հատուկ (մասնագիտացված) հաստատություններում:

Նախարարության համակարգի՝ երեխաների խնամքի և պաշտպանության 8 գիշերօթիկ հաստատությունում մինչև 2015 թվականի հուլիս ամիսը խնամվել է սոցիալապես անապահով, ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված ընտանիքների դպրոցահասակ շուրջ 700 երեխա, որոնց խնամքը տարանջատվում է կրթությունից: Բարեփոխումներով պայմանավորված՝ 2015 թվականի հուլիս ամսից Երևանի երեխաների խնամքի և պաշտպանության թիվ 1 գիշերօթիկ հաստատությունը վերակազմակերպվել է «Ձորակ» հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամքի կենտրոնի: Տարեվերջին 7 հաստատությունում շուրջօրյա խնամք է ստացել 630 երեխա:

Նախարարության համակարգի՝ երեխաների սոցիալական հոգածության ցերեկային 3 կենտրոնները ծառայություններ են տրամադրել կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված 6-18 տարեկան շուրջ 270 երեխայի և նրանց ընտանիքներին: «Հուլիսի կամուրջ» հասարակական կազմակերպության՝ երեխաների 4 ցերեկային կենտրոնում (Դիլիջան, Իջևան, Նոյեմբերյան, Բերդ) ծառայություններ են մատուցվել դժվար իրավիճակում հայտնված առնվազն 250 երեխայի:

«Երևանի երեխաների «Զատիկ» սոցիալական աջակցության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված 3-18 տարեկան շուրջ 15 երեխայի տրամադրել է մինչև 6 ամիս ժամկետով շուրջօրյա խնամք: Առանց ծնողական խնամքի մնացած շուրջ 20 երեխա խնամվել է խնամատար ընտանիքներում: